

VI Seminari Immigració i Europa

REPTES GLOBALS, RESPOSTES LOCALS

**POLÍTIQUES D'IMMIGRACIÓ I INTEGRACIÓ
I ACCIÓ LOCAL A LA UNIÓ EUROPEA**

COL·LECCIÓ MONOGRAFIES

Diputació
Barcelona | Àrea d'Igualtat
i Ciutadania

© CIDOB, Centre d'Estudis i Documentació Internacionals a Barcelona

Edita

CIDOB edicions

Elisabets, 12
08001 Barcelona
Tel. 93 302 64 95
Fax. 93 302 21 18
publicaciones@cidob.org
www.cidob.org

Amb la col·laboració de

Diputació de Barcelona. Servei de Polítiques de Diversitat i Ciutadania

Coordinació d'aquesta edició

Gemma Pinyol

Programa Migracions, Fundació CIDOB

Producció

CIDOB edicions

Disseny coberta

Joan Antoni Balcells

Transcripcions

Àlex González

Traducció al català

Marta Roigé

Revisió de textos

Pamela Urrutia i Tatiana Ticona

Imprimeix

Color Marfil, S.L.

ISBN: 978-84-92511-26-6

Dipòsit legal:

Barcelona, setembre de 2010

SUMARI

PRESENTACIÓ	5
<i>Narcís Serra</i>	7
<i>Imma Moraleda</i>	9
¿NOUS TEMPS, NOVES RESPOSTES? EL PAPER DEL MÓN LOCAL EN LA GESTIÓ DE LES MIGRACIONS	13
<i>Lorenzo Cachón Rodríguez</i>	15
TAULA RODONA. LA DESCENTRALITZACIÓ DE LES POLÍTIQUES D'IMMIGRACIÓ: MARC COMPETENCIAL I DISTRIBUCIÓ DE RECURSOS	33
<i>Teresa Llorens</i>	35
ENFORTINT LA COHESIÓ SOCIAL: L'ACOMODACIÓ DE JOVES I DONES D'ORIGEN IMMIGRANT	43
<i>Oriol Yuguero</i> Sona bé! Projecte musical per a la integració social de joves d'origen immigrant de la ciutat de Lleida	45
<i>Gerhard Hetfleisch</i> Participa - (Re)integració de joves immigrants en el mercat laboral	51
<i>Corinne Priollaud</i> EQUAL. "Dones, immigració i articulació del temps" (fiat)	57
<i>Margarida Carvalho-Neto</i> Projecte Vamos Utopiar	65
GESTIONANT LA DIVERSITAT I LA CONVIVÈNCIA: EL PAPER DE LA SOCIETAT CIVIL	71
<i>Stefan Wilhelmy</i> Apropant-se a la creació de xarxes de la migració i de la cooperació per al desenvolupament local	73
<i>Carlos Piegari</i> Dues experiències d'inclusió social i dinamització juvenil a Barcelona: Els tallers de comunicació per a joves de Fedelatina i el projecte "connectats"	81
<i>Mercedes Fuenzalida</i> Fundacio ACSAR: Afavorint la convivència i la cohesió social	87
IMMIGRACIÓ I XARXES LOCALS	91
<i>Ayse Özbabacan</i> Polítiques d'integració locals a la xarxa de ciutats europees-UE CLIP	93
ANNEX	107
Programa del seminari	

PRESENTACIÓ

Narcís Serra

President de CIDOB

La gestió de la migració és avui un dels principals temes de les agendes polítiques, principalment respecte a la integració dels immigrants i al control dels fluxos migratoris. En aquest context, l'ens local ha aconseguit ser la clau de les accions relacionades principalment amb la integració de la població immigrant com a administració més propera al ciutadà.

En aquest marc em complau presentar, un any més, el resultat del VI Seminari Immigració i Europa, celebrat els dies 11 i 12 de desembre de 2008 i coorganitzat per l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona i el Centre d'Estudis i Documentació Internacionals de Barcelona (CIDOB). En aquesta ocasió, el Seminari, amb el títol "Reptes Globals, Respostes Locals", ha intentat obrir un camí en la recerca de noves (i bones) pràctiques i accions que permetin donar resposta local a les noves realitats que s'obren amb la incorporació de nous ciutadans a les societats d'acollida.

Si bé és cert que tots els nivells governamentals, com també l'àmplia pluralitat d'actors tracten de fer front als nous desafiaments als quals s'enfronten les societats, el paper de les administracions locals ha de ser considerat crucial en la gestió de la immigració. No només perquè són els encarregats d'acollir i rebre en primer lloc els immigrants que entren al nostre territori, sinó perquè, i principalment, són els que gestionen els recursos més essencials dels nostres estats del benestar com l'educació, la sanitat o les prestacions per habitatge.

Per tot això, els ens locals estan passant a tenir un paper central a l'hora d'establir noves estratègies que permetin una actuació eficient i satisfactòria per a totes les parts implicades. És en els escenaris locals on un fenomen global, com la immigració, acaba confluint, i són els actors més propers al ciutadà els que poden trobar respostes als reptes que suposa l'increment de la diversitat i de la pluralitat. En definitiva, és en aquest àmbit on dia a dia es posa en joc el funcionament dels diferents models gestors d'integració.

Tot i que les autoritats locals continuen tenint una especial rellevància en el marc de la Unió Europea, i s'ha reiterat en múltiples ocasions el paper crucial que aquests ens han d'exercir per la seva proximitat al ciutadà, encara avui continua faltant un espai de compromisos. Un espai on, d'una banda, es reconeixin les seves capacitats i, de l'altra, es permeti el diàleg i l'intercanvi de bones pràctiques. I precisament aquest és l'objectiu d'aquesta edició: tractar de posar en valor i ressaltar noves estratègies que ajudin a millorar el paper dels ens locals en el seu esforç per la incorporació de nous ciutadans.

En definitiva, amb aquest seminari i la publicació que tenen a les mans, s'ha intentat donar cabuda i veu a les noves tendències i a la capacitat d'actuació amb què compten els ens locals en la gestió de la convivència a les ciutats. Les bones pràctiques que es presenten en les pàgines següents permeten comprovar la innovació i la flexibilitat d'actuació amb què compten els ens locals. Aquesta capacitat de reacció fa que no puguem posar en dubte les habilitats amb què aquests actors compten per respondre a l'aparició de nous desafiaments, ja siguin globals, regionals o locals.

Com cada any, cal reconèixer, en primer lloc, les contribucions que han realitzat els diferents ponents en aportar la seva experiència en la gestió de la immigració, tant des de les ciutats de Catalunya com des de la resta d'Espanya i Europa. I, en segon lloc, hem d'agrair l'esforç compartit per reivindicar les possibilitats dels actors locals. Gràcies per donar-nos suport per fomentar la trobada i el diàleg i per contribuir a l'aparició de noves idees que siguin punt de partida per a la convivència.

Per acabar, hem d'assenyalar el paper que, edició rere edició, realitza l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona. Sense el seu suport, aquest exercici de destacar les potencialitats i possibilitats dels actors locals en la gestió de la immigració no es podria dur a terme.

Imma Moraleda

*Diputada d'Igualtat i Ciutadania
Diputació de Barcelona*

Un any més, el treball de col·laboració amb el CIDOB ha fet possible la realització del *VI Seminari Immigració i Europa*, coorganitzat amb la Diputació de Barcelona.

S'hi ha abordat i reflexionat sobre un tema d'importància cabdal: la resposta local a una realitat global com és la immigració.

I és que la immigració, que és inherent a les capacitats i potencialitats de l'ésser humà, ha assolit en l'actualitat una nova dimensió. Té un caràcter global, i això vol dir que els desplaçaments es produeixen des de diverses parts del món al mateix temps. L'impacte que aquest fet ocasiona en les societats d'arribada exigeix respostes concretes, planificació en les accions i recursos i estructura suficient. La necessitat d'habitatge, uns nous usos dels serveis públics, la redefinició de l'espai públic, l'adaptació del sistema educatiu i el reajustament del mercat de treball són només alguns dels àmbits que ha calgut transformar i ajustar per adequar-los a les noves necessitats i demandes socials.

La urgència en l'adaptació de les estructures públiques al nou context afecta, en primer lloc, als municipis. El món local ha treballat per facilitar la convivència i garantir el benestar i la cohesió social. Per fer-ho possible cal treballar des de l'equitat, la igualtat de drets i deures, d'oportunitats i des del reconeixement i el diàleg.

La gestió local de la immigració exigeix, tanmateix, un espai per debatre i compartir les dificultats, però també per avaluar les accions i les mesures dissenyades per superar-les. És important disposar d'eines analítiques suficients que permetin una diagnosi de cada situació i dels possibles problemes que se'n puguin derivar per tal de trobar propostes i solucions efectives.

Entre els espais o zones amb possibilitats de conflictivitat social cal tenir present els barris de les ciutats industrials, més degradats històricament que altres zones de la ciutat i on s'instal·len amb més facilitat les persones nouvingudes. Espais de transformació i molt dinàmics que cal reconvertir per aprofitar tot el seu potencial i evitar problemàtiques socials vinculades a la inseguretat.

Els governs locals han hagut de fer un esforç de gran magnitud, però les actuacions públiques han d'estar coordinades entre totes les administracions competents i el treball ha de ser compartit i consensuat.

En aquest marc cal definir prèviament, però, quin ha de ser el paper dels governs locals i el repartiment de responsabilitats i recursos per fer front a la nova realitat social. Cal reconèixer, no obstant això, que hi ha hagut avenços des del context institucional: canvis en la normativa i, especialment, reconeixement per part de la Unió Europea i de l'Estat del paper central de les administracions locals en la integració de la població nouvinguda en el teixit social dels municipis. Tot això contribueix i ajuda a optimitzar l'acció pública des del món local, com també a enfortir des de la Diputació de Barcelona les iniciatives de servei a la ciutadania.

Davant les noves responsabilitats que han d'assumir els municipis, hem de tenir molt en compte el paper de les xarxes locals i la seva funció per compartir experiències i millorar l'aprofitament dels recursos. La societat civil i el món associatiu també estan treballant intensament per a la integració i la cohesió social dins dels municipis.

El suport als municipis, doncs, s'ha de canalitzar a través de l'impuls del treball en xarxa, per sumar esforços i acordar models d'actuació comuns. Només des del treball coordinat i cooperatiu és possible abastar de manera satisfactòria una qüestió complexa i amb múltiples interseccions com és la immigració. Des d'aquest punt de vista, el model mixt, en el qual les competències i els recursos són compartits per les diferents administracions públiques, es converteix en la garantia per a una gestió òptima i eficaç.

Els municipis, a partir d'aquest enfocament, són el nivell més adequat des d'on cal implementar polítiques dirigides a la millora de la qualitat de vida de la ciutadania i a la consolidació de l'Estat de benestar comú per a totes les persones. Tot això és possible facilitant la instal·lació de les persones nouvingudes i adequant convenientment els serveis i equipaments públics.

La necessitat de desenvolupar accions per a la prevenció i enfortiment de les competències locals per donar una àgil resposta a la gestió de la diversitat i el paper central de les administracions locals davant els reptes als quals han de fer front, són dos dels temes tractats en aquest seminari.

Les experiències locals estan representades per programes i accions que s'han portat a terme en diferents ciutats europees dirigides fonamentalment a joves i dones. Les dones i joves es converteixen en col·lectius essencials en la cohesió social. Les persones joves perquè són la garantia d'un bon funcionament de la societat futura i les dones per tenir un paper essencial en la integració familiar i actuar des dels espais de proximitat bàsics en la reproducció de la vida quotidiana. Des d'aquesta premissa són necessàries accions per afavorir la seva participació política, social i cultural i promoure el seu accés al mercat de treball.

Esperem que la publicació de les intervencions i experiències recollides al *VI Seminari Immigració i Europa* sigui d'utilitat per a totes les persones interessades en la construcció comuna de la societat, aportí elements de reflexió entorn del paper de l'acció pública en la gestió de la diversitat i ajudi a afrontar els reptes que plantegen els canvis i transformacions que vivim en l'actualitat.

TAULA RODONA
LA DESCENTRALITZACIÓ DE LES
POLÍTIQUES D'IMMIGRACIÓ
I INTEGRACIÓ: MARC COMPETENCIAL
I DISTRIBUCIÓ DE RECURSOS

Teresa Llorens

Teresa Llorens

Coordinadora de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania, Diputació de Barcelona

Comencem la primera sessió abordant un tema que, sens dubte, és de gran transcendència per a la gestió de la immigració en els nostres municipis: la distribució competencial i de recursos.

És un debat obert des de fa alguns anys i, malgrat que hi ha hagut avenços substancials, no hi ha dubte que encara hem de millorar la situació.

I per què ho dic, això? Doncs perquè una aproximació a l'actual distribució competencial en matèria d'immigració a l'Estat espanyol posa en relleu que els municipis, com a administració més pròxima a la ciutadania, han hagut d'afrontar i resoldre algunes situacions que competencialment no els pertocaven; i fer-ho, en conseqüència, amb més voluntat que recursos.

Se n'han sortit força bé, com veurem, però cal aclarir la situació, posar els punts sobre les is i treballar amb un marc competencial clar i uns recursos que s'hi adequin.

Marc competencial en matèria d'immigració

I quin és, a grans trets, aquest marc competencial?

Doncs, per començar, partim del fet que la Constitució espanyola estableix que l'Estat es reserva la competència exclusiva en matèria de "nacionalitat, immigració, emigració, estrangeria i dret d'asil", per bé que les successives lleis d'estrangeria han matisat, en part, l'abast d'aquesta competència exclusiva i han establert dos àmbits d'actuació en estrangeria i immigració:

1. Un d'exclusiu de l'Estat, el control dels fluxos migratoris o la gestió de la immigració¹;
2. Un altre àmbit format pels elements d'integració social dels immigrants², poc explícits però atribuïts a les comunitats autònomes.

1. Amb referència a la fixació dels requisits d'entrada, l'expedició i la tramitació d'autoritzacions i visats, la determinació de les diferents situacions administratives en què es pot trobar un estranger, la fixació del contingent de treballadors estrangers, el règim d'infraccions i sancions administratives, etc.
2. Conjunt de polítiques socials que afecten els drets socials dels immigrants: habitatge, educació, sanitat, serveis socials, etc.

Per tant, tot i que el nucli dur de la política d'immigració correspon a l'Estat, les comunitats autònomes actuen en àmbits vinculats directament al fet migratori com l'assistència social, l'educació, la sanitat, l'habitatge i l'execució de la legislació laboral.

Pel que fa a l'actuació de les administracions locals, tot i la falta de reconeixement competencial que els permet disposar de mecanismes jurídics i econòmics, s'han convertit en les "gestores" del fet migratori, ja que l'administració de referència és més propera al ciutadà.

En tot cas, el nou Estatut d'Autonomia de Catalunya preveu que els governs locals de Catalunya tenen competències pròpies sobre "la regulació i la prestació dels serveis d'atenció a les persones, els serveis socials públics d'assistència primària i el foment de les polítiques d'acollida dels immigrants" (Art. 84 m).

D'altra banda, els conceptes d'integració social i cohesió social (previstos al text refós de la Llei municipal del Règim Local de Catalunya) han actuat com a "títols competencials".

I han estat sovint els elements a partir dels quals s'ha desenvolupat l'actuació municipal per atendre les necessitats del conjunt de la població del municipi –per tant també la immigrant–, per prevenir possibles conflictes de convivència entre ciutadans i ciutadanes per participar en l'objectiu final de la normativa d'estrangeria, que no és cap altre que facilitar i promoure la integració social de la població immigrant.

En aquest sentit, es dona una especial rellevància al paper dels municipis en l'impuls de la integració social dels immigrants. En alguns casos, els ajuntaments són directament responsables de garantir l'accés efectiu dels ciutadans a determinats drets i prestacions mentre que, en altres casos, no tenen competències directes però sí un paper clau en la seva garantia. Parlo, per exemple, dels serveis socials, la sanitat, l'educació, l'habitatge o la gestió del padró municipal d'habitants, entre d'altres.

Finalment, també hem de tenir present que amb l'entrada en vigor, a principi de 2005, del Reglament d'estrangeria, es produeix un canvi d'orientació en la política estatal d'immigració (el de vincular la immigració amb el mercat de treball) i s'introdueixen una sèrie de procediments que incideixen directament sobre els ajuntaments, reforçant la implicació del món local amb el fet migratori:

- La ratificació de la centralitat del padró municipal d'habitants en la gestió de la immigració.
- L'elaboració de l'informe de disponibilitat d'habitatge adequat.
- L'elaboració de l'informe d'inserció social al municipi.

En definitiva, malgrat els importants dèficits existents, el paper de l'Administració local davant del fet migratori és cada cop més transcendental, ja que ha d'assumir tasques que s'estenen més enllà de les seves estrictes i difuses competències.

Això ha implicat un esforç de gestió i de recursos propis considerable.

Els reptes dels governs locals

Un esforç necessari per poder donar resposta a les demandes ciutadanes, sorgides de la nova composició social que ha provocat l'arribada de població immigrada d'arreu.

Perquè, si bé aquest moviment migratori és global, és en la localitat dels carrers i les places on és visible, incidint directament en l'estructura de la nostra societat.

En aquest context, a l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania estem convençuts i convençudes que ens cal un nou enfocament de la gestió de la immigració. Un nou enfocament que ens aporten les polítiques de ciutadania. Perquè situen al centre de l'acció pública el conjunt de ciutadans i ciutadanes, i no col·lectius concrets. D'aquesta manera, ens permeten desenvolupar estratègies orientades a garantir la cohesió social, la convivència ciutadana i la igualtat d'oportunitats del conjunt de la població.

Amb les polítiques de ciutadania podem abordar el canvi social que suposa la immigració, perquè treballen sobre els conflictes forts, que modifiquen o qüestionen les estructures socials vigents. I aquesta és la situació amb la qual ens trobem ara, quan s'incorporen noves mirades, noves maneres d'entendre l'ús de l'espai públic, el veïnatge. I les administracions públiques, sobretot les locals, hem de donar resposta a aquestes noves necessitats.

Però sobretot hem de fer-ho amb polítiques proactives, és a dir, amb accions que s'avancin als esdeveniments i ens permetin ser capaços de donar eines als ciutadans i ciutadanes per tal que en el futur puguin resoldre els possibles problemes i conflictes. Però no solament això. També perquè puguin construir la seva ciutadania amb autonomia i igualtat d'oportunitats.

Perquè des de les polítiques de ciutadania treballem amb el convenciment que les persones construïm la nostra ciutadania al llarg de la vida. Volem, doncs, ciutadans i ciutadanes actius, responsables i compromesos amb l'esfera pública.

Per tant, hem de fer un pas més enllà de les polítiques assistencialistes dels serveis socials i treballar des de les capacitats de les persones, no des de les seves necessitats.

Aquest és l'enfocament amb què treballem la gestió de la immigració des de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania amb els ajuntaments de la província. Amb la voluntat de fer front als que considerem que són els quatre grans reptes dels governs locals:

1. Garantir la recepció i acollida de les persones nouvingudes.
2. Millorar la qualitat de vida de la ciutadania.
3. Adequar la qualitat i quantitat dels serveis públics.
4. Treballar en favor de la integració i la convivència ciutadana.

Primer repte: recepció i acollida

Us deia que el primer té a veure amb la recepció i acollida de la població nouvinguda. Ja us deia abans que l'Estatut atorga als governs locals el foment de les polítiques d'acollida.

Hem de gestionar, amb polítiques anticipatives, aquests primers moments d'assentament de la població immigrant, per assegurar així més cohesió i convivència ciutadana, per tal de facilitar la seva incorporació a la nostra societat, minimitzant en tant que sigui possible, els efectes negatius que poden causar la falta d'informació o el desconeixement del nou entorn.

Perquè a través de les accions de recepció i acollida a la població immigrant, els podem facilitar l'accés a la informació dels serveis, elaborant protocols, oferint-los informació i assessorament en temes de residència i treball però també del coneixement elemental de la vida quotidiana.

És evident que en aquest procés d'acollida els ajuntaments tenen un paper primordial. I així ho entenem des de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania i des del món local; per això, hem dedicat gran part dels programes municipals a les estratègies de recepció i acollida.

Avui podem dir que tots i cadascun dels municipis de la província de Barcelona han engegat alguna acció relacionada amb l'acollida de la població immigrant.

I, en aquest àmbit, l'instrument fonamental de què disposen els ajuntaments de la província de Barcelona és el Pla Local d'Acollida, un instrument bàsic que ja han implementat més de 100 entitats locals.

S'ha produït un treball importantíssim en el desenvolupament de serveis, accions i plans de recepció i acollida, i, deixeu-me dir-ho, la Diputació de Barcelona ha exercit un paper molt important amb els ajuntaments i agents socials per consolidar aquests dispositius.

Penso que el Pla Local d'Acollida aporta un valor afegit d'innovació en l'acció política i institucional dels ajuntaments, i reforça el seu paper d'administració de proximitat i afavoreix la cohesió social en el territori.

Segon repte: garantir la qualitat de vida de la ciutadania

El segon repte del qual us parlava és garantir la qualitat de vida de la ciutadania.

Hem de desenvolupar polítiques que afavoreixin entorns físics, urbans, socials, econòmics i culturals de qualitat.

En els últims anys, alguns nuclis antics de les ciutats i pobles s'han convertit en territoris receptors d'una part important de la població immigrant i, per tant, hem de treballar des de les polítiques d'urbanisme per aconseguir barris de qualitat, millorar els habitatges, els espais públics, etc. Però aquestes intervencions han d'anar acompanyades necessàriament de polítiques de ciutadania, imprescindibles per al progrés col·lectiu i la cohesió social.

En aquest sentit, els barris requereixen intervencions integrals i de consens, que generin oportunitats i progrés col·lectiu i que permetin els ciutadans i ciutadanes no perdre el sentit d'identitat del barri.

Es tracta, doncs, de treballar també el vessant social d'aquestes zones, i és aquí on s'ha incidit des del punt de vista de la convivència.

Tercer repte: la qualitat i la quantitat dels serveis públics

En tercer lloc, és imprescindible treballar en favor del manteniment de la qualitat i la quantitat dels serveis públics; de fet, aquesta és una potestat que la Llei de Bases de Règim Local atorga als ajuntaments, sobre la base del principi d'autonomia local. Això és, que els ens locals poden regular els serveis que els són competents.

No hi ha dubte que la presència de la població immigrada en algunes zones urbanes pròximes al 30% o 40% representa un augment de la demanda i el consum col·lectiu de serveis públics, un fet que no sempre duu associat un increment dels recursos.

Això afecta directament la qualitat dels serveis públics, fet que pot comportar, entre la població autòctona, la sensació d'empitjorament d'aquests serveis.

Cal, doncs, destinar més recursos als serveis públics per equilibrar l'oferta i la demanda, i la coordinació amb altres àmbits estratègics municipals com són les polítiques d'habitatge, urbanisme o seguretat.

Quart repte: integració i convivència ciutadana

El quart repte que els governs locals han d'afrontar en relació amb la immigració és, sens dubte, la integració i la convivència, la pedagogia i la sensibilització per afrontar amb relativa tranquil·litat l'actual canvi social.

Com us deia abans, la cohesió social és el marc competencial sobre la base del qual els ajuntaments han actuat, i amb resultats notables, com veurem.

Encara ens trobem en una etapa d'adaptació a aquesta nova situació en la qual ens reconeixem com una societat més diversa i plural, amb noves necessitats i reptes. En aquest sentit, a l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania considerem la sensibilització ciutadana com una prioritat, i crec imprescindible que des de les administracions promoguem un discurs que impulsi la pedagogia i l'assumpció de les noves diversitats culturals.

Per això, trebalem, en col·laboració amb els ajuntaments, en la implantació de tot un seguit d'instruments d'intervenció per assolir aquest objectiu. Es tracta d'afavorir accions en relació amb la mediació ciutadana, el civisme, la sensibilització sobre la diversitat i la promoció de l'associacionisme entre les persones nouvingudes.

Deixeu-me que us parli, en primer lloc, del programa de mediació ciutadana. Tenim el convenciment que la mediació ciutadana és una

estratègia útil per a la resolució i prevenció d'aquells conflictes entre ciutadans (sigui quin sigui el seu origen) que sorgeixen en la vida diària en els diversos espais, públics o privats.

L'any 2006 vam iniciar el programa de suport als ajuntaments per impulsar la creació i desenvolupament de serveis de mediació ciutadana, i ja hem format i acompanyat un equip d'uns 70 mediadors i mediadores que treballen en una vuitantena de municipis; per tant, parlem d'una quarta part del territori de la província.

Es tracta, doncs, d'una mostra de la importància que ha adquirit la mediació, motiu pel qual hem decidit apostar fortament per aquest model.

De l'anàlisi dels resultats i dels objectius aconseguits es confirma que la mediació constitueix un instrument innovador i eficaç. La quantitat de casos resolts als diversos centres –al voltant del 50%– és un indicador positiu de la disponibilitat del ciutadà de participar en espais de diàleg per resoldre els seus conflictes. Des de l'inici, aproximadament 18.000 persones han passat pels centres de mediació ciutadana.

Com us deia, també la sensibilització és molt important, i per això posem a la disposició dels ajuntaments el Catàleg d'Activitats d'Igualtat i Ciutadania, que inclou un conjunt d'accions pedagògiques ofertes per entitats socials que treballen en el territori amb l'objectiu de fomentar la convivència i la cohesió social.

Es tracta de més de 400 activitats que els municipis poden utilitzar per reforçar les seves accions en aquest terreny.

Durant el 2008 s'han desenvolupat a la província de Barcelona més de 150 activitats només de l'àmbit de la gestió de la immigració i el foment de la convivència, en gairebé 50 ens locals.

Sensibilització i foment del treball que realitzen les entitats amb l'objectiu de treballar per a una convivència ciutadana millor. Aquest podria ser, a grans trets, l'objectiu del Catàleg d'Activitats. I també de la col·laboració que desenvolupem amb la Fundació ACSAR, amb qui hem creat un fons de suport a les entitats socials i veïnals per finançar microprojectes d'àmbit local que impulsin la convivència i la cohesió social. Durant el 2008, s'han donat ajuts econòmics a 50 entitats.

Amb això, hem contribuït a reforçar els partenariats i a animar les entitats ciutadanes a participar en el procés d'integració. Perquè no podem oblidar que un teixit associatiu extens i participatiu contribueix a la consolidació de la societat, de la convivència, però també del sentiment de pertinença.

Per això també hem establert un conveni de col·laboració amb l'Obra Social de Caixa Catalunya amb la finalitat d'impulsar projectes desenvolupats per entitats formades per persones nouvingudes que treballen en l'àmbit de la convivència. Es tracta de crear sinergies entre institucions que treballen amb un mateix objectiu: millorar la convivència ciutadana. Fins ara, s'han fet dues convocatòries a través de les quals s'hauran destinat un total de 400.000 euros.

En conclusió:

1. Crec que la gestió de la immigració s'ha de treballar des de les polítiques de ciutadania.
2. Cal un lideratge municipal: amb poques competències i menys recursos, els ajuntaments són els que primer han hagut de donar resposta a les necessitats ciutadanes.
3. Aquestes polítiques no poden realitzar-se des de la solitud dels ajuntaments, sinó amb la complicitat de la resta d'administracions, agents que treballen en el territori i, en definitiva, de totes les persones.
4. Aquestes complicitats són possibles des de la pedagogia, i una certa sinceritat pública a l'hora d'explicar el fet migratori (no podem amagar el cap sota l'ala).

En definitiva, es tracta de treballar tots plegats per sumar esforços amb l'objectiu compartit d'assolir una societat diversa i, alhora, cohesionada.

ENFORTINT LA COHESIÓ SOCIAL: L'ACOMODACIÓ DE JOVES I DONES D'ORIGEN IMMIGRANT

- SONA BÉ! PROJECTE MUSICAL PER A LA INTEGRACIÓ SOCIAL DE JOVES D'ORIGEN IMMIGRANT DE LA CIUTAT DE LLEIDA

Oriol Yuguero

- PARTICIPA - (RE)INTEGRACIÓ DE JOVES IMMIGRANTS EN EL MERCAT LABORAL

Gerhard Hetfleisch

- EQUAL. "DONES, IMMIGRACIÓ I ARTICULACIÓ DEL TEMPS" (FIAT)

Corinne Priollaud

- PROJECTE VAMOS UTOPIAR

Margarida Carvalho-Neto

Oriol Yuguero

Regidor de Joventut de l'Ajuntament de Lleida

Per entendre per què decidim dur a terme un projecte sobre integració dels joves immigrants des de la Conselleria de Joventut de l'Ajuntament de Lleida hem de saber que Lleida és una ciutat de 130.000 habitants, però té una àrea –no diríem metropolitana, però sí d'influència– d'uns 300.000 habitants. Això ens converteix en un nucli important a l'hora de realitzar polítiques, perquè moltes vegades no solament ens influeixen als lleidatans que vivim a Lleida, sinó a tots els que ens envolten. Lleida és una ciutat que té al davant nous reptes. Està posant en marxa nous projectes, i per dur-los a terme no podem girar l'esquena a la realitat social de la nostra ciutat, i concretament la realitat social de la nostra joventut.

Lleida és una ciutat que no té una història gaire antiga d'immigració, com la que pot tenir el litoral català, perquè a Lleida no hem tingut durant els anys seixanta un augment important de població provinent d'altres zones d'Espanya, sinó que ens havíem mantingut bastant estables. I ha estat així fins fa uns 15 anys; a partir d'aleshores es quan comencem a notar realment aquest increment de la població que immigra al nostre territori –Lleida i els seus voltants.

Actualment, a la nostra ciutat tenim un 20% d'immigració i als pobles del voltant podem arribar a trobar un 50% d'immigració si tenim en compte les dades d'aquest estiu, per exemple. Lleida és un territori molt agrícola, i durant molts anys les tasques de collita de la fruita les han fetes els immigrants; el problema era que els pagesos i la gent que treballava al camp volien els treballadors immigrants només per als mesos d'estiu, sense oferir-los cap tipus de contracte en condicions ni cap seguiment per a la resta de l'any. Una vegada finalitzat el mes de setembre, no volien saber res d'aquest gruix de població que venia a ajudar-los durant tres mesos.

Quan la gent comença a saber que aquí hi ha feina, perquè la fruita és un element important de la nostra economia, comencen a arribar noves generacions d'immigrants, i són cada vegada menys els que es queden només els tres mesos d'estiu. En comptes d'això, decideixen quedar-se durant tot l'any, ja que Lleida els ofereix diferents possibilitats. D'aquesta

manera, la quantitat de població immigrant a la ciutat de Lleida ha anat augmentant fins assolir el percentatge actual del 20%, la meitat del qual correspon a persones de l'àmbit econòmic que vénen dels països de l'Est; la resta provenen de països no comunitaris, com països del nord d'Àfrica o d'Amèrica Llatina.

Si tenim en compte la joventut, veurem que, actualment, la població jove de Lleida és d'un 23%, un 2% superior a la mitjana catalana. Es tracta d'uns 26.000 joves. D'aquests, un 5% són immigrants. En aquest context comencem a observar quins eren els problemes que podien tenir aquests joves, perquè sempre s'havia vist la immigració des del punt de vista de la regulació laboral i de les alternatives laborals que es poguessin presentar, però aquí acabava la relació amb la immigració. Es limitaven als serveis socials en determinats aspectes, però en molts d'altres no disposàvem de polítiques municipals d'immigració.

Existeixen, aleshores, nous aspectes que hem de considerar a l'hora de veure què està succeint a la ciutat. Tenim ja segones generacions; molts dels pares que van venir fa 15 anys han tingut fills i són molts també els que han portat les seves famílies. Moltes d'aquestes persones ja no són immigrants; estem parlant de lleidatans i lleidatanes amb orígens immigrants però que són ciutadans de ple dret. Després s'ha de veure què passa amb el temps lliure que tenen aquests immigrants, perquè la gent jove, a més d'estudiar, també té –evidentment– el seu temps lliure.

Vam constatar la poca implicació dels immigrants en l'activitat cultural i política de la nostra ciutat i també vam poder comprovar que els joves són un nexa molt important per unir la població autòctona de Lleida amb la població immigrant, perquè els dos col·lectius es troben als col·legis i instituts. Vam veure que aquest podia ser un focus on es podia intentar barrejar els joves i tota la societat en general, tant l'autòctona de Lleida com la vinguda de fora. Després ens vam adonar que hi havia una diferenciació de papers molt important entre els homes i les dones. No solament entre la població immigrant adulta sinó també entre la joventut. Per exemple, observem que la joventut llatina de la nostra ciutat té uns rols molt marcats tant per a homes com per a dones. Davant de totes aquestes situacions, vam veure que no podíem ser indiferents i des de l'Ajuntament i concretament des de la Conselleria de Joventut vam abanderar un projecte per intentar integrar i involucrar els joves en la vida social de la nostra ciutat. Vam pensar que aquesta era la via per garantir l'èxit de la integració total, evitar l'exclusió i tenir una ciutat cohesionada, que és un dels objectius que tenim en aquests moments.

Vam decidir crear el projecte *Sona bé!* perquè sabíem que la música ha estat durant tots els segles un mecanisme d'unió entre les diferents cultures. A través de la música es poden transmetre missatges que, de vegades, amb les paraules no som capaços de transmetre. No aprofitar el paper comunicador de la música en una època de globalització arreu del món, i tenint en compte que la gent jove té interès per la música i per les cultures d'altres territoris, ens semblava una irresponsabilitat. Gràcies a Internet la gent sap quina música sona en llocs llunyans com Amèrica del Sud, Estats Units, la Xina, etc. D'aquesta manera, les músiques s'interconnecten i els mateixos èxits sonen a Estats Units o en una discoteca del Marroc.

En definitiva, la música és un mecanisme internacional que havíem d'aprofitar. I per això totes les activitats de lleure que vam organitzar giraven al voltant de l'eix central de la música. D'aquesta manera vam aconseguir involucrar, d'una banda, els joves immigrants, que coneixien la música que estàvem treballant i, de l'altra, els joves d'aquí, que estaven interessats a conèixer quina era la música d'altres països. Mitjançant tallers conjunts vam intentar barrejar-los.

Vam realitzar la majoria dels tallers en un espai municipal que s'anomena "El Mercat", que és el lloc on tenim les sales d'assaig per als músics locals i els músics principiants, principalment joves. Evidentment, per dur a terme aquests tallers i comptar amb la participació dels joves immigrants, vam disposar de la col·laboració dels serveis socials de la ciutat, les aules d'acollida, les entitats d'immigrants, les associacions de veïns, etc. Vam involucrar tothom per aconseguir que els joves immigrants vinguessin a aquests tallers. Així, a poc a poc hem anat consolidant aquest moviment.

Els tallers es realitzen en un barri perifèric de la ciutat, a la Bordeta. D'aquesta manera aconseguíem que joves de tots els barris, immigrants i no immigrants, anessin a un altre barri, afavorint el moviment dels joves en la ciutat, ja que, actualment, la immigració a Lleida es concentra en dos o tres barris. Des de l'Ajuntament tractem d'evitar la concentració excessiva i promovem la interrelació amb la resta de la ciutat. Per això proposem activitats que garanteixin la mobilitat dels joves per la ciutat i organitzem activitats d'interès general en llocs on es concentra molta immigració, per evitar la creació de guetos i afavorir la relació entre els joves.

El projecte anava destinat als joves de la ciutat, dels 14 als 29 anys d'edat; als joves immigrants, a les entitats de veïns, a les entitats d'immigrants i, sobretot, als grups musicals locals, que van ser una peça fonamental en el desenvolupament d'aquest projecte. Els grups musicals de joves que estaven començant van veure aquest projecte amb molt bons ulls, perquè volien que altres joves aprenguessin els seus ritmes i la manera com tocaven. Així, el projecte realment ha donat uns resultats excel·lents pel que fa a música.

Entre els objectius principals del projecte, com es pot imaginar, hi havia el de fomentar els valors de la tolerància, el respecte i el rebuig a la discriminació. Les persones moltes vegades rebutgen els altres per ignorància, per desconeixement de la cultura dels altres, i això és el que havíem de solucionar. Els joves havien de saber d'on vénen els altres joves amb qui compartien la classe per poder comprendre'ls i així evitar el rebuig. Altres objectius eren facilitar la integració dels joves a través de la música, buscar espais trobada entre els joves autòctons i els joves immigrants fora del col·legi, fer-los veure que s'ho podien passar bé junts, i afavorir aquesta integració i la participació conjunta en aquestes activitats, fent evident els seus interessos comuns com a joves.

Una altra prioritat que també teníem era precisament mostrar aquesta imatge a la ciutat; la imatge que la persona immigrant no solament és aquí per treballar, sinó que nosaltres també els hem d'oferir possibilitats de lleure i activitats per tal que s'ho passin bé i accedeixin als mateixos serveis que tota la ciutadania. També volíem explicar al col·lectiu de dones immigrants quines eren les seves situacions i els seus drets.

Últimament hi ha hagut més problemes dels habituals amb la joventut llatina, el nombre dels quals ha augmentat notablement a la nostra ciutat. Paral·lelament als tallers de música *hip hop* llatí o de ball, el que fem, per mitjà de les nostres educadores, és explicar a les noies que no és acceptable que se les utilitzi, com passa moltes vegades a la nostra ciutat. Quan parlem amb elles diuen coses com, per exemple: "Jo sóc la dona d'aquest noi". I això ho diuen nenes que tenen 13 o 14 anys. Per això treballem amb elles i creem activitats del seu interès per atreure-les als tallers, de manera que puguem parlar i afavorir el contacte. Això és quelcom que realment està funcionant molt bé. Mitjançant els tallers, els projectes i els concerts que estem fent hem aconseguit que vinguin, s'integrin i puguem realitzar la tasca educativa, que és fonamental en el projecte.

L'essencial a l'hora de realitzar això va ser conèixer molt bé quina era la situació dels joves immigrants que estan a la nostra ciutat, perquè moltes vegades pensem que són iguals que els adults i no és així. No ho podem confondre: en primer lloc, perquè un jove adolescent immigrant és igual que un jove adolescent autòcton; amb les seves hormones i les seves ganes de passar-s'ho bé. Això no es pot oblidar. Molts són fills d'immigrants que passen 12 o 14 hores treballant, fet pel qual no estan a casa i han de sortir al carrer, perquè –en la seva cultura– quan no estàs a casa estàs al carrer. D'altra banda, els joves de la ciutat de Lleida es reuneixen per barris i no ens ha d'estranyar que els joves immigrants s'ajuntin per país de procedència. No és gens estrany, però ho hem de tenir en compte. I a partir d'aquí anirem assentant les bases del funcionament d'aquest projecte.

El projecte funciona, primer de tot, mitjançant la creació d'una comissió interdisciplinària en què intervenen els tècnics de joventut, els educadors socials del carrer, que treballen quotidianament amb els joves i saben on estan els problemes, els serveis socials, que ens alerten dels possibles riscos de fractura social en els diferents barris, i de vegades també els serveis de seguretat de la ciutat, per alertar-nos d'on hi ha possibles focus de risc entre els joves immigrants i els joves autòctons. El funcionament d'aquesta comissió ha donat molt bons resultats: hem aconseguit reduir en un 70% els xocs entre els joves immigrants i els autòctons, i amb això podem estar molt satisfets, ja que actuem tan bon punt detectem el problema.

Evidentment, les activitats s'han realitzat participativament: hem parlat amb les aules d'acollida i amb els centres d'immigrants i hem plantejat activitats que els poguessin agradar. És important la música, però en conjunt és fonamental fer propostes que els agradin: ells proposaven fer, per exemple, un taller de discjòquei i nosaltres ho preparàvem. Però sempre els demanàvem l'opinió per comptar amb la seva participació. Per la seva part, els joves de Lleida s'apuntaven a tot, ja que es tractava d'un projecte nou. Pel que fa a la metodologia de treball, hem d'afegir que ha estat un projecte molt dinàmic, que ha funcionat mitjançant tallers, als quals anaven els joves, donaven la seva opinió, hi participaven i gaudien dels resultats.

El final del projecte consistia a realitzar una festa en què tots els joves que havien participat en el projecte mostraven a la ciutat el que havien fet. La festa va ser multitudinària i va funcionar molt bé. Vam aconseguir,

d'aquesta manera, un altre dels nostres objectius: sensibilitzar la població de Lleida sobre la realitat dels joves immigrants i promoure els valors de la tolerància i el respecte mutu. Va ser una sort comptar amb els mitjans de comunicació, que són els que sovint contribueixen a crear alarma social.

És important tenir els mitjans a favor cada vegada que realitzem alguna d'aquestes activitats, precisament per evitar situacions d'alarma social. Un exemple és el dels joves llatins; ara tenim el problema de si són *latin kings*, *latin queens*, trinitaris, etc. Fa dos mesos, en un dels barris on hi ha més joves immigrants hi va haver una baralla entre noies de l'Equador que es barallaven per un noi. Quan la baralla va començar eren quatre persones, però van acabar sent 60, immigrants i no immigrants. Es va solucionar com una baralla qualsevol, però al dia següent el programa del matí de Cuatro, de Concha García Campoy, es va interessar per conèixer l'opinió del president de l'Associació de Veïns. Aquest va considerar que l'afer havia estat només una baralla entre nens que no significava res per a un barri on s'hi viu tranquil. El programa va tornar al dia següent al barri i a la plaça on hi havia hagut la baralla. Hi havia alguns avis prenent el sol amb els seus néts i van voler recollir les seves opinions. Els van preguntar si se senten insegurs per culpa de la immigració, i van contestar que a ells no els fan res però que sempre es pot estar més segur. A partir d'aquí els diaris van començar a dir que la gent de Lleida se sent insegura pels joves immigrants. I quan apareixen aquestes notícies, aquests nois i noies deixen de venir, perquè ells també llegeixen els diaris i saben què està passant. Per això és molt important tenir els mitjans de comunicació a favor del nostre projecte. Això no solament és fonamental per a la població en general, sinó molt especialment per als joves als quals ens dirigim.

Amb aquest sector de joves immigrants hem desenvolupat tallers de *capoeira*, *break dance*, discjòquei, escriptura de lletres de rap, gravació de música *hip hop*, percussions del món, reciclatge, sessions de fusió i improvisació amb els ritmes llatins, etc. I ja hem incorporat el ball, que és l'altra part de la música que els agrada. La participació en aquest projecte ha estat d'un total de 700 persones: 400 joves immigrants i 300 persones de la ciutat de Lleida. És una xifra molt important per a una ciutat com la nostra. I han participat joves procedents de països com Colòmbia, Equador, Romania, Ucraïna, Uruguai, Marroc o Mali.

A la festa on vam explicar i projectar tot el que hem fet durant l'any, hi van venir 1.650 persones. Vam omplir la plaça principal de la nostra ciutat, la plaça de Sant Joan, i la festa va funcionar molt bé. Es va poder comprovar que la gent estava contenta. Vam fer mostres del que s'havia fet durant tot l'any i la gent va respondre bé a aquest exercici de sensibilització en el qual continuem immersos; per això continuem amb el projecte.

Altres resultats incideixen en l'àmbit de la prevenció: la ja comentada reducció del 70% dels conflictes entre els joves. A això sumem l'enriquiment del panorama musical. Ja hem apuntat que els grups novells estaven molt interessats a conèixer la música dels altres països per integrar-los. De manera que tenim ara grups de Lleida que han incorporat, per exemple, joves que toquen el tambor de Mali i que tenen molt èxit a la ciutat.

Amb tot això hem aconseguit també un acostament dels joves cap a l'Ajuntament, de manera que després podem treballar amb ells, amb les joves llatines i amb tots els joves immigrants. El fet d'oferir-los un lleure alternatiu de qualitat ens ha garantit el seu *feedback*. A més, les educadores de joventut han aconseguit conèixer els principals caps dels joves immigrants de la nostra ciutat i cada vegada que hi ha un problema hi podem connectar ràpidament per saber què opinen i indagar què es pot fer per resoldre la situació.

Aquest projecte va acabar el 2007, però a causa de l'èxit que va tenir ho vam repetir el 2008 i el 2009 amb noves modalitats, com un taller de *softball*, que és com un beisbol de dimensions més petites i amb el qual ja hem aconseguit una participació de 350 persones, o un taller de futbol internacional en què participen 17 equips de tots els barris i de moltes nacionalitats, amb gran diversitat. Tot això ha estat gràcies a la música i a la participació dels joves. Amb aquest projecte hem tingut l'oportunitat d'arribar a ells i establir un mitjà fluid de comunicació per saber què opinen. D'aquesta manera podem oferir-los el millor per a la seva formació i per al seu futur, ja que els podem assessorar en múltiples camps per tal que s'integrin i se sentin 100% lleidatans, que és el que són.

Gerhard Hetfleisch

ZeMiT, Àustria

Voldria fer una intervenció dividida en quatre parts. En primer lloc, donaré alguns antecedents generals sobre el projecte "Uneix-te" i, després, donaré informació sobre el projecte i els seus mètodes. Finalment, parlaré sobre la sostenibilitat. Però, en primer lloc, voldria fer algunes observacions generals sobre el ZeMiT, el Centre per als Migrants al Tirol. Aquest centre es va fundar el 1985, i la nostra tasca principal és integrar o reintegrar els immigrants en el mercat de treball. Durant el 2007 vam tenir prop de 3.600 clients provinents de tota la província del Tirol, malgrat que la nostra seu central es troba a Innsbruck. Cooperem fermament amb el govern de la província per desenvolupar projectes d'integració, i gestionem així mateix diversos projectes de la UE.

Primerament, crec que és important definir què és el que jo entenc per integració. Per a mi, la integració es produeix en quatre nivells. El primer és l'aspecte socioeconòmic, que és crític. El segon és la participació política, un aspecte important ja que dóna veu i empodera els immigrants. El tercer és la integració cultural, però s'ha de fer sense arribar a l'assimilació. I el quart és la integració legal, ja que la equitat és molt important.

El treball per la cohesió social està reduint la bretxa entre els rics i els pobres. El fet que aquesta bretxa augmenti no ajuda a assolir la cohesió social, que és l'objectiu primordial. També hem d'assenyalar que la societat necessita una classe mitjana àmplia, ja que la seva reducció implica una reducció en la cohesió. Crec que aquests són els pilars principals de la cohesió social.

Ara voldria donar informació sobre els antecedents generals del projecte. És important remarcar les diferents maneres en què els països de la UE han gestionat la immigració. El 2001, Àustria tenia 8 milions d'habitants, dels quals 710.000 tenien orígens estrangers. Aquesta és una de les maneres en què es compten els estrangers en els censos de població, però existeix una manera nova de fer les estadístiques. Els censos pregunten: "Has nascut a Àustria?"; "Han nascut els teus pares a l'estranger?"; "Has nascut a l'estranger?". I el resultat d'incloure aquelles persones que són austríaques, però que han nascut a l'estranger, i aquells nascuts a Àustria, però els pares dels quals són estrangers, és de

mig milió de persones addicional. Això vol dir que tenim una població d'origen immigrant de 1.138.000 persones, un 14%.

A França existeix una situació molt diferent, ja que mai no tenen en compte l'origen immigrant. I hi ha bones raons per a això, ja que el fet d'obtenir la ciutadania no vol dir que siguis igual als altres ciutadans. Ho hem vist en els disturbis a les *banlieues*: hi ha discriminació encara que siguis francès. Això també passa a França.

Àustria és un país tradicional d'immigració. Des dels anys seixanta fins al 2000, teníem una immigració que variava entre 80.000 i 110.000 persones a l'any, però també hem de tenir en compte que conjuntament hem tingut una emigració de 50.000 a 75.000 persones a l'any. És important ressaltar l'edat dels immigrants: el 50% tenien entre 20 i 30 anys.

D'acord amb el nou sistema que s'utilitza per comptar als censos, un 14,7% de la població tenia el 2006 orígens immigrants. És una tendència que va creixent, ja que actualment comptem amb aproximadament un 16%, però hi ha una distinció regional forta entre les zones rurals i urbanes. Per exemple, a Viena, un 40%-50% de la població té orígens immigrants. I crec que Barcelona pot assolir percentatges similars els propers anys.

És important saber més sobre la situació dels immigrants a Àustria. L'Índex de Polítiques d'Integració d'Immigrants (MIPEX) és un bon instrument per obtenir informació sobre això. Aquest índex va ser publicat pel British Council i el Migration Policy Group el 2007. En un rànquing dels 27 països de la UE, inclosa Suïssa, Àustria ocupa el lloc 20 en l'accés al mercat laboral, Espanya el 2 i França el 18. Pel que fa a la reunificació familiar, Àustria ocupa el lloc 27, Espanya el 8 i França el 21. Pel que fa a la residència de llarg termini, Àustria ocupa el lloc 18, Espanya el 4 i França el 25. En els àmbits de participació política, antidiscriminació i accés a la nacionalitat, Àustria és un "campió mundial". Així, Àustria es troba, en realitat, al final de la llista i aquestes condicions són les que structuren el nostre treball i a les quals hem de fer front diàriament. Aquest també és el context al qual els immigrants han de fer front i en el qual han de viure.

L'índex de participació en el sistema educatiu i en el mercat laboral dels immigrants és baix, sobretot entre les dones turques joves, un 30% de les quals –a l'edat de 16 anys– no tenen feina ni assisteixen a un centre educatiu. Aquest percentatge és significatiu ja que la situació per a les dones joves austríaques és molt diferent: només un 5% no té ni feina ni són estudiants.

Hi ha una mobilitat social baixa per a la primera generació i també per a la segona, encara que la situació millora una mica per a aquesta última. En general, la segona generació té més accés a la informació i a la tecnologia de la comunicació, mentre que els pares estan majoritàriament mal informats sobre les possibilitats d'educació i entrenament. Hi ha un percentatge de desocupació significatiu i el 28% dels joves amb origen immigrant participen en algun programa de formació per al mercat laboral. A Viena hi ha una oficina de treball especialment per als aturats, i recentment s'ha realitzat una investigació, que va revelar que dos terços dels aturats tenen orígens immigrants, una xifra impressionant.

M'agradaria tractar alguns dels mecanismes generals sobre com funciona la relació entre la desocupació i els joves. Es pot resumir en una frase: "L'últim dins és el primer fora", la qual cosa s'aplica no només als estrangers, sinó a tots els joves. Durant els temps de crisi com el que estem vivint ara existeix un problema: si no trobes una feina quan ets jove i estàs entrant en el mercat laboral, en un parell d'anys quan la situació millori i sortim de la recessió, els ocupadors no contractaran aquells que hagin estat aturats durant dos o tres anys, sinó aquells que acaben d'entrar en el mercat. Si comences la teva vida laboral sent un aturat, ho continuaràs sent durant tota la teva vida, i existeixen investigacions que ho demostren.

Respecte a la discriminació, un estudi de l'Organització Internacional per al Treball (OIT) ha fet un estudi interessant. L'OIT va enviar dues persones a vuit països de la UE per tal que anessin a veure ocupadors. No hi havia cap diferència entre aquestes dues persones, excepte que un d'ells tenia un lleuger accent o un nom que indicava que tenia origen immigrant. El resultat va ser que un 40%-50% dels ocupadors van contestar a aquest últim que no tenien un lloc per a ell, malgrat haver preguntat per les seves qualificacions. Així que aquest resultat no va ser només per les qualificacions, sinó també pels orígens. I això és el que cal en les conferències en general: hauríem de parlar més de racisme, del racisme ocult i el racisme estructural que duu a aquests resultats. La majoria dels aturats no són conscients d'això, però succeeix així.

Una investigació de 2006 respecte a les qualificacions demostra que el 19% de la població amb origen austríac no té una feina relacionada amb la seva educació; però aquest percentatge augmenta a un 31% si parlem de persones nascudes a Àustria però amb orígens immigrants, i a un 44% quan parlem d'estrangers. És a dir, és difícil obtenir el lloc de treball per al qual estàs qualificat si ets immigrant o tens orígens immigrants.

Però hi ha altres qüestions que voldria assenyalar, com un nivell baix d'assistència a les llars d'infants. Com més alt és el nivell d'educació, més baix és el nombre de joves amb origen immigrant inscrits. Hi ha un 20% d'aquests a les escoles primàries, però només un 9% als instituts i un 2,6% a les universitats. Per tant, la participació educacional no és la mateixa per als immigrants que per als nadius. També hi ha escoles especials per a nens no tan intel·ligents en les quals el percentatge de joves amb origen immigrant ha augmentat del 6,3% durant els anys vuitanta al 26% actualment. La raó és que si hi ha un problema a les escoles, es pot enviar fàcilment els nens amb orígens immigrants a una de les escoles especials, encara que aquests nens no tinguin una discapacitat mental. Això ens demostra un clar senyal discriminatori.

També voldria tenir en compte diversos aspectes polítics. Si mirem les últimes eleccions electorals a Àustria, el setembre de 2008, hauríem d'analitzar per qui van votar els més joves. El Partit Llibertari Austríac (FPÖ) era el partit de Jörg Haider, que és un partit d'extrema dreta. Posteriorment, Haider va formar el seu propi partit: el BZÖ (Aliança per al Futur d'Àustria). Si aquests dos partits es prenen com un de sol, el 43% dels joves de no més de 30 anys van votar per aquests partits d'extrema dreta. Aquest comportament es deu parcialment al fet que aquests partits parlaven sobre temes d'interès per als joves, com ara sobre els demandants d'asil/estrangers, l'educació, la matrícula de cursos, l'atur,

la inflació, l'ecologia, els impostos per a les polítiques socials i la Unió Europea. Encara que vivim en una espècie de paradís, atès que tenim una taxa de desocupació de només un 4,5%, hem de plantar cara a aquest problema polític.

Aleshores, què és *Participa*? Era una associació de desenvolupament regional, formada per set organitzacions no governamentals, a més de la Cambra de Comerç, la Cambra de Treball i el Govern Provincial del Tirol. L'objectiu era proporcionar un nou camí per a la reintegració en el mercat de treball, per afegir habilitats basades en els potencials, per promoure sectors més qualificats, i per activar les xarxes d'informació i promoció de l'elit dels immigrants.

Vam tenir una campanya d'informació i sensibilització, educació i assessorament professional, amb una xarxa de 200 menors d'edat, diferents experts, mètodes de capacitació, tutoria intercultural i instruments d'assessorament i d'intercanvi d'informació. I per arribar a tots aquests resultats es van haver d'aplicar mètodes adequats. En primer lloc, cal resoldre com es pot arribar a tots els que no estan registrats a l'oficina de treball. Hem de fer-ho a través de xarxes, utilitzant els immigrants com a ponts. I només es pot fer de manera informal.

Treballar en un projecte dirigit a immigrants sense treballadors immigrants és inútil, ja que aquests són necessaris. S'ha de treballar d'una manera propera amb ells i s'ha de ser molt proper als pares dels joves, principalment si són romanesos o si tenen orígens islàmics. La família ha de tenir la seguretat que el programa va bé. Les mesures per millorar les qualificacions i la construcció de xarxes són molt importants en la tutoria intercultural, i també per a l'assessorament educacional i vocacional.

A més, no ens vam quedar a casa o a l'oficina, sinó que *Participa* va "viatjar". Vam anar per la província del Tirol amb una iurta mongola, on hi vam muntar una exposició: les migracions en imatges. Així mateix, es van realitzar entrenaments i tallers en aquesta iurta, com també una cabina d'Internet, serveis d'assessorament, etc. Una de les parades que vam fer va ser a Landeck, un poble industrial d'uns 10.000 habitants però amb un alt percentatge d'immigrants. Allà vam fer mini-passanties i cursos de disseny de pàgines web, producció de curtmetratges, escriptura creativa o producció d'arena. Un diari editat en un dels tallers de Landeck es va presentar a l'exhibició, inaugurada per l'alcalde del poble. També vam realitzar una fira d'educació i de treball per proporcionar tant als joves com als seus pares més informació sobre les oportunitats educacionals i vocacionals disponibles.

L'assessorament intercultural també és important, i la raó per promoure'l és que, en molts casos, els joves amb origen immigrant no coneixen les oportunitats que hi ha en la societat. No tenen un exemple a seguir, al contrari dels nadius. Hi va haver un "café d'assessorament" entre els mentors i els beneficiaris per tal de desenvolupar instruments d'assessorament i d'intercanvi d'informació. Vam tenir tres grups de joves: el primer era per a aquells que no tenien cap problema en particular, i que rebien informació sobre llocs de treball. El segon grup consistia en aquells que necessitaven una orientació intensiva i que també rebien assessorament per trobar feina. I per als casos de persones amb diversos problemes socials, s'utilitza un model personalitzat.

Assolir la sostenibilitat és important per a nosaltres i vam haver d'enfortir individualment els participants, construir xarxes, i expandir les competències de les organitzacions involucrades. La regionalització també és important, perquè, encara que Innsbruck tingui 120.000 habitants, aquí vam tenir una bona estructura de treball grupal que no teníem en els pobles fora de la ciutat. I aquest va ser un dels nostres objectius principals: expandir i donar suport a les xarxes perquè poguessin incloure aquests pobles.

Per concloure, els instruments d'intercanvi d'informació i assessorament es van implementar i vam tenir una valoració de la mà d'obra austríaca i europea, un fet que és important. El govern del Tirol va prendre les primeres mesures regionals i aquestes van ser seguides per projectes com *Participa* i altres projectes futurs, com el que tenim amb Itàlia: *MigraAlp*. Per tant, aquests projectes s'estenen, i també hem après molt del nostre treball de camp.

Corinne Priollaud

*Coordinadora del Grup d'Investigació i Acció per al Desenvolupament Rural (GRDR) a Haute-Normandie, i Samba Yatera
Directora del GRDR a França*

Introducció

El GRDR Migració, Ciutadania i Desenvolupament és una ONG que existeix des de 1969, amb seu a Montreuil. Tenim oficines a França i Àfrica, i treballem en temes com l'educació per al desenvolupament, la integració social i professional dels immigrants, la salut preventiva, la lluita contra la discriminació, etc.

Des de 2004, la seu d'Haute-Normandie, vol fomentar una dinàmica de suport a les iniciatives per millorar l'accés a la justícia i la participació ciutadana.

El projecte "Dones, immigració i l'articulació del temps", en el marc del programa europeu EQUAL que es va dur a terme durant el període 2005-2008, té com a objectiu lluitar contra els diferents tipus de discriminació dels quals són víctimes les dones d'origen immigrants provinents de l'Àfrica Subsahariana. Entre la població d'origen immigrant, aquestes dones són víctimes d'una doble discriminació a causa del seu gènere i origen. Es troben amb obstacles i, fins i tot, amb oposicions en el seu camí a la integració social i professional.

Amb una associació entre la Cambra de Comerç i d'Indústria de Rouen, i el MRAP¹ 76, aquest projecte pretén portar a una mobilització multidisciplinària amb els objectius i metes següents:

- Realització de diagnòstics².
- Realització de reunions transnacionals amb els socis de Bèlgica i Itàlia, i transferències d'experiències que permetin la construcció d'enfocaments innovadors que facilitin la integració socioprofessional i l'harmonització de la vida laboral.
- Implementació del taller de capacitació "entendre el meu entorn per integrar-me millor", dirigit a les dones, i instal·lació de l'exposició *La diversitat, una riquesa inesgotable* en el camí als centres de treball.
- Escriure un llibre per aprofundir i analitzar aquest projecte.

1. MRAP, Moviment contra el racisme i per l'amistat entre els pobles.

2. Entre 2006 i 2007 es van realitzar tres diagnòstics, un entre les dones, l'altre amb els intermediaris laborals, i un final amb els empresaris.

La seu del GRDR a Haute-Normandie va fer dos diagnòstics entre les dones d'origen subsaharià i entre els intermediaris laborals. La Cambra de Comerç i Indústria de Rouen va fer un tercer diagnòstic entre els directius de RH de les empreses d'Haute-Normandie. S'enfocava en la discriminació per origen ètnic en els contractes laborals.

El diagnòstic del grup "dones" va revelar les necessitats de les dones de desenvolupar les seves habilitats, i de conèixer millor el seu entorn econòmic, així com els diferents dispositius disponibles per a la cerca de lloc de treball. També es va realitzar un treball sobre les qüestions de representació i dels prejudicis. De fet, es va comprovar que aquestes dones ignoren el seu entorn social i professional, en què es tendeix a penalitzar-les per la seva condició de dones i en termes de la seva inserció professional.

No obstant això, malgrat algunes limitacions socials, les dones estan cada vegada més disposades a trobar una feina. Es troben en una etapa crucial de les seves vides i, per tant, s'involucren d'una manera més o menys dinàmica en la recerca de feina.

Les beneficiàries: les dones originàries de l'Àfrica Subsahariana

120 dones entrevistades

La majoria de les dones (al voltant del 62%) es troben a França des de fa trenta anys. Provenen principalment del Senegal, Mali i Mauritània. Els immigrants d'Àfrica Central i dels països costaners representen només el 20% de la nostra mostra. Estem presenciant una immigració antiga amb un projecte de migració vinculat al país d'origen i amb un índex de natalitat important. Una de cada dues dones té almenys sis fills. Aquesta situació té implicacions per al posicionament de les dones en el mercat laboral, ja que més del 36% d'elles viuen soles i a càrrec dels seus fills.

Un estudi de l'OCDE³ demostra que les dones immigrants en tots els països de l'OCDE s'enfronten a moltes dificultats per conciliar la vida laboral i familiar, a causa d'un accés més difícil als sistemes d'atenció de nens i/o d'un cost relatiu més gran. La qüestió dels ingressos és important en el maneig del temps, ja que aquests determinen les estratègies individuals i familiars per a l'accés al lloc de treball. Per tant, aquest aspecte s'ha destacat en les entrevistes. La majoria de les dones informen que els seus ingressos no els permeten viure decentment.

Dues tercers parts de les dones de la mostra no han anat mai a l'escola. Tanmateix, comparteixen un desig d'aprendre francès, perquè entenen la importància del coneixement de l'idioma local a l'hora de buscar feina.

Els resultats del diagnòstic indiquen que:

- El 31% de les dones sap llegir i escriure.
- El 36% rep cursos d'alfabetització.
- El 8% té un nivell educatiu de batxillerat.
- El 7% té estudis universitaris o un postbatxillerat.

3. Estudi de l'OCDE, 2005.

La taxa de matrícula i el nivell d'estudi proporcionen informació sobre el tipus d'immigració i la lògica dels projectes de migració. Trobem que el nivell educatiu de les dones de Mali, Mauritània i el Senegal és menor que el de les dones de l'Àfrica Central i dels països costaners, en què la immigració és més individual i urbana, mentre que la de la conca del riu Senegal és rural i és a causa de la reagrupació familiar.

L'accés al mercat de treball

Dues terceres parts de les 120 dones que van respondre al nostre qüestionari no treballaven. Al voltant del 80% de les que exerceixen alguna activitat laboral, tenen un contracte de durada determinada. És tal vegada el baix nivell de qualificació la causa de l'elevada taxa de desocupació de les dones? Un estudi de l'Insee⁴ indica que la taxa de desocupació dels immigrants és superior a la mitjana, i assoleix el 22% de la seva població activa, nou punts percentuals més que la taxa mitjana de desocupació. Les estadístiques mostren una taxa de desocupació més gran entre les dones (25%) en comparació amb els homes (20%).

Una observació més precisa de les xifres i de la realitat demostra que les dones originàries de l'Àfrica Subsahariana tenen més dificultats per accedir al mercat laboral a causa de les seves obligacions familiars relacionades amb el projecte de migració (principalment la reagrupació familiar), els seus nivells de formació i la discriminació. Les dades de la nostra enquesta confirmen aquest fet.

De fet, només el 26% de les dones africanes de la nostra mostra, que tenen entre 25 i 49 anys, treballa, en contrast amb el 81% de franceses de la mateixa edat. Cal recalcar que són poques les dones que busquen feina de manera activa quan tenen nens petits al seu càrrec, a causa de les dificultats relacionades amb la custòdia dels fills i de la divisió del treball dins les seves unitats familiars a França. No hem d'oblidar que la majoria de les dones van venir dins el marc de la reagrupació familiar, regit pels valors de la societat d'origen.

Tipus d'activitats realitzades per les dones

La majoria de les dones ocupen llocs de baixa qualificació. A priori, aquesta situació podria explicar-se pels seus baixos nivells educatius i per la falta de domini del francès. Per tant, s'hauria d'observar una diversificació dels tipus d'activitats realitzades per les dones d'acord amb les seves habilitats.

Tanmateix, els resultats dels nostres diagnòstics indiquen que no existeix una correlació entre el nivell de qualificació i el tipus de treballs realitzats. Les dones d'origen subsaharià estan sobrerrepresentades en els llocs de treball menys qualificats, independentment de les seves competències. Hi ha una degradació professional i social significativa, especialment per a les dones que tenen educació superior.

A més, aquestes dones es caracteritzen per ocupar una gran part dels llocs de treball de caràcter temporal (llocs de treball amb contractes temporals o subvencionats per l'Estat...), i amb una gran varietat d'horaris. També estan molt presents en els llocs de treball a temps parcial.

4. INSEE Haute Normandie ; FASILD Direction régionale Haute et Basse Normandie, *Atlas des populations immigrées*, Haute Normandie, Cahier d'AVAIL, núm. 65 (abril de 2004).

Per tant, la seva fragilitat econòmica i social pot empitjorar, un fet que les du a acceptar condicions de treball difícil.

Organització i gestió del temps

Com hem assenyalat, les dones tenen una mitjana de sis fills. Atès que donen preferència a la família, comencen a treballar només quan els nens són independents o quan organitzen entre elles un mètode alternatiu per tenir cura dels nens. El treball a temps parcial és, sens dubte, una modalitat de treball escollida per les dones per afavorir la conciliació entre la vida familiar, que és molt exigent, i la laboral. Tanmateix, un nombre significatiu de dones que han de lluitar amb aquest problema es dediquen a activitats que els permet aquesta modalitat de treball, la qual és un instrument de flexibilitat. Cal ressaltar que una de cada sis dones amb treball remunerat treballen un màxim de 2 a 4 hores al dia. Els tipus de contractes per a les dones que podem veure a continuació són un important indicador del seu nivell d'inserció laboral. Sembla, doncs, que:

- El 78% de les que treballen entre 5 a 10 hores per setmana tenen un contracte amb una durada d'1 a 2 mesos.
- El 60% de les que treballen entre 15 a 19 hores per setmana tenen un contracte amb una durada de 3 a 4 mesos.
- El 50% de les que treballen entre 15 i 19 hores per setmana tenen un contracte amb una durada de 6 a 8 mesos
- El 50% de les que treballen menys de 35 hores per setmana tenen un contracte amb una durada de 6 a 8 mesos
- El 75% de les que treballen 35 hores per setmana tenen un contracte amb una durada de més de 9 mesos.

Per a les dones que treballen en altres sectors, que constitueixen la minoria, el problema és trobar un balanç entre la vida laboral i la familiar, cosa que resulta difícil i, fins i tot, exigent. Comencen a treballar a les 7 del matí i acaben a les 18.30 h. Com poden deixar els nens a l'escola i com els recullen quan el marit també treballa? Moltes dones diuen que no tenen família a França que les pugui ajudar. El règim actual de llar d'infants no satisfà les seves demandes (no hi ha suficients vacants a les llars d'infants, ni suficients assistents maternals, els horaris de les llars d'infants no són flexibles...). L'única solució és trobar un amic, un veí, o una mainadera que es faci càrrec dels nens.

Com es pot veure, equilibrar la vida familiar i la vida professional és una càrrega addicional per a moltes dones. Algunes es veuen obligades a recórrer al treball a temps parcial. Però hi ha un risc real que aquest tipus de gestió del temps perdi la seva eficàcia, ja que les dones s'enfronten a una alta taxa de desocupació. Aquest és el cas de la gran majoria de les dones africanes per a qui el treball a temps parcial és vist com una eina de flexibilitat.

Representacions i discriminacions

Les dones africanes que han residit a França durant uns trenta anys senten que les seves dificultats per accedir al lloc de treball estan relacionades amb la discriminació. Per a la generació d'immigrants arribades per mitjà

de la reagrupació familiar, aquest sentiment es veu reforçat per la situació dels seus fills i per les diferències de percepcions entre les dones i alguns actors de la inserció laboral, social i econòmica. Les dificultats dels joves d'origen immigrant per trobar una passantia o un lloc de treball reforcen aquesta sensació entre els pares. Cal ressaltar que les representacions negatives sobre aquesta població (molts nens, la pràctica de la poligàmia) no afavoreixen al desenvolupament de vincles entre aquests immigrants i alguns actors de la integració social i professional. La percepció de l'altre basada en els estereotips i en la ignorància mútua generen discriminació.

La discriminació vers les dones que treballen i posseeixen cert nivell de qualificacions és òbvia. Aquesta es manifesta en una desqualificació professional i en el no-reconeixement dels diplomes obtinguts en els seus països d'origen. Per exemple, una dona amb un BTS (certificat de tècnic superior) d'Assistent de Gerència i amb vuit anys d'experiència com a assistenta executiva de gerència i responsable comercial va estar desocupada durant cinc anys. Actualment, com a part del programa d'acompanyament PLIE⁵, té un lloc de telefonista on treballa 30 hores setmanals amb un contracte de suport a l'ocupació.

Davant d'aquestes situacions de desqualificacions laborals i socials, les dones recalquen "una visió equivocada de l'Àfrica i dels títols africans que fan que els africans pocs vegades siguin contractats d'acord amb les seves habilitats".

Aquesta situació pot dur a un sentiment d'"inutilitat social", i a més planteja el problema del paper i el lloc que assignen els actors polítics, econòmics i socials a les dones immigrants, les quals ja estan limitades per les seves càrregues socials. Les dones que formen part d'aquest estudi diuen emfàticament: "A França, no som reconegudes, no es té en compte les nostres capacitats, per la qual cosa tenim el sentiment que no aportem res a l'Estat francès, nosaltres només prenem d'ell. Aquesta situació em fa sentir malament, estic deprimida, per la qual cosa accentuo la bretxa de la Seguretat Social!".

Conclusió

La informació presentada mostra la necessitat de treballar amb aquest col·lectiu femení per reforçar les seves capacitats i aconseguir que aquestes dones coneguin millor el seu entorn social i econòmic. També cal destacar els canvis ocorreguts dins d'aquesta immigració i les seves conseqüències per a les possibilitats que tenen aquestes dones i els seus fills per trobar feina. Si bé que és important intervenir en aquestes poblacions per tal de fer respectar els seus drets, també és essencial actuar contra els estereotips que s'hi associen i la percepció que aquest públic té de si mateix.

Existeix una interacció entre els diferents factors, per la qual cosa hem de desenvolupar accions dirigides cap als actors que puguin afavorir la integració d'aquestes dones, com ara els (potencials) ocupadors i els agents públics i privats de la integració social i professional. Aquest enfocament sembla necessari per construir juntament amb els socis identificats una estratègia d'intervenció basada en la proposició de mesures per abordar els problemes identificats.

5. PLIE: pla local d'inserció en l'economia. El pla assegura la complementarietat de diferents mesures de lluita contra l'atur de llarga durada, les eines d'inserció dels joves i d'aquelles implementades a favor dels beneficiaris del RMI i de les persones amb discapacitat. Aquest pla permet un retorn progressiu al treball i a l'autonomia per mitjà de:

- Tenir en compte les dificultats materials per a la formació i orientació de la persona.
- Les accions d'acompanyament durant la readquisició de coneixements bàsics i durant la formació.
- La motivació i la voluntat de buscar feina formen part de les condicions per entrar al PLIE.

Recomanacions

La inserció social i professional permet lluitar contra els estereotips i la discriminació amb èxit. Un millor coneixement d'aquest públic i de les seves aspiracions pot ajudar a respondre de manera més adequada a les seves necessitats. A més, això també permetria treballar amb les institucions sobre l'adequació de les polítiques existents i les necessitats de terreny.

Les accions per eliminar els estereotips, sigui quin sigui el públic, són un mitjà de prevenció i de lluita contra la discriminació.

Considerem que:

1. Falten ponts entre els dispositius del dret comú i els projectes individuals o col·lectius d'associacions d'immigrants.
2. La falta de coneixement per part de les dones immigrants del seu entorn social i professional és un obstacle per a la seva integració econòmica. Cal el desenvolupament d'un programa d'acompanyament individualitzat per millorar els coneixements del públic i de les associacions. Això permetrà a la gent que cerca un lloc de treball tenir una millor comprensió de les realitats del mercat i de desenvolupar estratègies per generar ingressos. Després del programa, les associacions seran competents i reconegudes com un mitjà per a la integració social i professional.
3. Els estereotips i les imatges preconcebudes són una important línia de treball. També s'ha d'actuar respecte als actors de la integració professional i social per ajudar a reduir les imatges negatives i els estereotips, que són obstacles per a la integració social i professional d'aquest públic.
4. S'ha d'ajudar a promoure la participació de la dona en l'espai públic. Aquesta obertura al món del treball afavorirà la igualtat de gènere. El reconeixement del paper de les associacions (incloses les de dones) en aquest tema tindrà un impacte sobre la igualtat d'oportunitats i la igualtat de gènere.
5. Cal eliminar les barreres d'accés al lloc de treball. La creació d'activitats econòmiques mitjançant un reforç d'habilitats, la creació de xarxes i la deconstrucció d'estereotips que poden generar discriminació conscientment o inconscientment contribueixen a la igualtat d'oportunitats.
6. S'ha de desenvolupar el treball d'acompanyament individual, donar suport a les associacions mitjançant el reforç de les capacitats, continuar el treball d'investigació, reforçar la cooperació amb les organitzacions públiques i privades que participen en l'àmbit de la inclusió social i l'economia.

Per què escollim donar suport específicament a aquestes dones?

Algunes dones tenen habilitats útils per al mercat laboral, un fet que no volem reconèixer. Potser elles no tenen un suport precís, puntual i específic en el seu procés d'integració. D'altra banda, en els barris de França que es consideren "sensibles", les dones exerceixen un paper vital en la família, en la comunitat, en el veïnat. Són els vectors de la voluntat d'integració d'aquestes poblacions.

Finalment, quin model poden donar als seus fills? Què els poden aconsellar? Com els poden orientar, si elles mateixes són ignorades i es troben en situacions precàries, el que pot portar que alguns dels seus fills desenvolupin comportaments de rebuig social? Per tant, ens va semblar important intervenir a favor de les dones com a persones, a més de com a base de la integració de les famílies, de les comunitats i del veïnat. La formació de dones del projecte FIAT va ser dissenyada amb aquest propòsit. El projecte FIAT s'acaba al final d'aquest mes, però continuarem treballant amb les dones, amb els actors de terreny i amb les institucions en un nou projecte, que també està cofinançat per la Unió Europea.

Margarida Carvalho-Neto

Graal, Lisboa

Vull centrar la meua presentació a explicar el treball que fem a Graal. Sóc administradora de projectes a Graal, així que estic parlant no només en nom meu, sinó també en el de la meua organització i el treball que du a terme. Parlaré específicament en termes del projecte *Vamos Utopiar*, que és un projecte d'EQUAL. Va ser un projecte de gran magnitud, i intentaré centrar-me en l'experiència amb dones i amb la joventut immigrant. Finalment, intentaré parlar sobre els principis que hi ha darrere del projecte, i subratllar les accions que hem desenvolupat durant aquests quatre anys.

Graal és un moviment internacional de dones present a 17 països. Té estatut consultiu a l'ONU. Està present a Portugal des de 1957 i està representat a la Plataforma Portuguesa per a Organitzacions No-Governamentals per a la Cooperació i el Desenvolupament, en la Plataforma Portuguesa per a Organitzacions No-Governamentals per a la Igualtat i per als Drets de la Dona, i també en la Comissió per a la Igualtat i per als Drets de la Dona.

Crec que aquest doble enfocament de Graal és molt important, ja que els seus antecedents i experiències internacionals i interculturals, com també el fet que les persones que estan involucrades en el projecte són dones, ens fa molt sensibles als problemes de les migracions i a la discriminació en general. Conseqüentment, el 2004 vam començar a treballar de manera més activa amb aquests projectes, que tenien bàsicament dos objectius. El primer era sensibilitzar tant la població immigrant com els autòctons sobre la discriminació. Aquí vull ressaltar que el projecte no involucra només les comunitats immigrants, sinó també els autòctons, és a dir, la societat portuguesa. I també es tracta de mobilitzar grups per desenvolupar solucions que contribueixin a la prevenció i a la lluita contra el racisme i la xenofòbia.

Però, per què hem començat a treballar amb aquests temes ara? Portugal té antecedents migratoris, però d'emigració. Portugal era un país pobre, i els seus ciutadans anaven a altres països. Hem començat, fa poc, a ser un país de destí per als immigrants. En termes culturals, en el discurs, i en la nostra ideologia argumentem que estem oberts a la diversitat i que

nosaltres vam inventar les cultures mixtes. Però la veritat és que el nostre país està rebent gent d'arreu del món, i les diferències no són tan ben acceptades. Així que la pregunta és: què es pot fer quan tenim un context en què la discriminació no es qüestiona? Fins i tot quan una persona és víctima de discriminació, no sol preguntar per què passa això: Què passa? És culpa meva? És culpa del sistema? Qui pot fer alguna cosa?

Si no ets víctima de discriminació, ni tan sols t'adones que n'hi ha. I si ho ets, algunes vegades te n'adones, i d'altres no. Però encara que t'adonis que et discriminen, no saps com sortir d'aquesta situació. Normalment és molt difícil veure què pots fer. Ets molt lluny dels centres de poder i realment no veus la sortida. Així que normalment t'adaptes. I aquesta qüestió de l'adaptació és quelcom que hem estat veient en el nostre treball. T'adaptes, però no et converteixes en algú que no ets. No perds la teva identitat.

Així que el que vam intentar fer va ser treballar amb diferents grups i diferents socis, amb diferents enfocaments, evidentment. Hem treballat amb la població local i amb socis transnacionals, amb nenes immigrants, amb les dones, tant de forma individual com en grups, amb líders dels grups, amb els immigrants i els nadius, especialment amb dones, amb membres d'associacions d'immigrants, novament especialment amb les dones, i amb columnistes d'opinió i representants dels mitjans de comunicació, ja que és molt important comptar amb la seva participació. Els enfocaments són molt diferents: des de la metodologia de la història de vida als cursos o seminaris de formació en àrees com la diversitat i el gènere. El nostre enfocament és, en gran manera, de doble cara. Per tant, tracta sobre la diversitat i els aspectes interreligiosos, internacionals i interculturals, d'una banda, i el gènere, de l'altra. Sempre ens centrem en el gènere.

També intentem produir publicacions o vídeos, per tal que el missatge s'estengui per tots els mitjans possibles. Però hi ha dues metodologies específiques en les quals voldria posar una mica més d'èmfasi. La primera és la proposta per desenvolupar la consciència crítica de Paulo Freire, i la segona és la metodologia per a audicions públiques.

El projecte *Vamos Utopiar* està finançat per la iniciativa EQUAL. Ens vam unir amb cinc socis; un d'ells va ser l'Alt Comissionat per als Immigrants i Minories Ètniques, que era el braç dret del Govern per a aquestes qüestions. Després es va sumar l'Associació de Guies de Portugal (AGP), que és un grup d'educació no formal destinada a promoure la formació global de les nenes pel mètode de l'empoderament, i que forma part de l'Associació mundial de les nenes *scouts*. Després es va unir l'Associació de Millora i Recreació de Talude (AMRT). Talude és un barri d'immigrants originaris de Cap Verd. I hem tingut també com a soci una companyia que treballava més o menys com un agent de professionals de caràcter temporal, el 70% dels quals són immigrants. Així que les diferents associacions no teníem res en comú: un moviment de dones, una associació de guies de noies joves, una empresa, una associació del veïns... per tant, una de les principals característiques d'aquest projecte va ser que havíem de treballar junts, i que la diversitat estava dins. Però no parlaré molt sobre l'experiència general de treball en un grup amb tanta diversitat. En canvi, em centraré en dos exemples: un és la sensibilització crítica sobre les dones immigrants i l'altre és promoure la interacció entre les nenes

scouts d'AGP i les nenes del barri Talude. Vaig escollir aquests dos exemples per al panel d'aquesta conferència, però al projecte hi havia altres aspectes i hem fet moltes altres coses.

Respecte al desenvolupament de la consciència crítica de les dones immigrants, el que vam fer al començament va ser crear quatre grups. Cada grup tenia entre 10 i 15 persones i tres d'aquests grups estaven basats en els orígens dels seus components. Vam escollir països o àrees amb alta representació a Portugal: Brasil, Cap Verd i Europa de l'Est. Europa de l'Est té, evidentment, molts països, però hi havia una associació de dones de l'Europa de l'Est. El quart grup estava format per dones d'orígens diversos i que treballaven en el sector domèstic o en serveis de neteja, que és una sortida per a la majoria de dones immigrants.

La proposta basada en la metodologia de Paulo Freire consistia a estimular el grup per mitjà d'un procés que començava identificant problemes comuns relacionats amb l'experiència de ser immigrant i després es reflexionava sobre les causes de la situació, i així s'intentava comprendre què és el que està passant. El tercer pas és reconèixer les diferents possibilitats i intentar dissenyar solucions. No importa qui pugui resoldre el problema, l'objectiu és identificar què resoldria el problema i tractar d'imaginar una solució. D'aquí passem a identificar els recursos que podrien millorar el canvi i, finalment, ens comprometem amb aquells que podrien fer del canvi quelcom de real.

El que m'agradaria destacar, tenint en compte que aquests grups estan formats per dones immigrants, és que estem parlant d'una gran varietat de persones dins del grup de les dones immigrants. No és un grup homogeni. Fins i tot dins de la mateixa comunitat hi poden haver persones molt qualificades com també persones amb qualificacions molt baixes. També hi poden haver persones de diferents edats. Fins i tot si són del mateix país, poden ser de diferents parts d'aquest país, i això les fa totalment diferents. Poden haver vingut a Portugal perquè es van casar amb un home portuguès o per tal de guanyar diners i enviar-los als seus fills. Les expectatives poden ser romandre a Portugal per la resta de la seva vida o romandre el menor temps possible. Així que la diversitat entre les dones immigrants és molt important. Poden tenir més coses en comú un home i una dona del mateix origen que entre dones procedents de contextos tan diferents.

Tanmateix, el que hem trobat és que, si convides aquestes persones a parlar sobre els seus problemes i les seves preocupacions segons la seva experiència, apareixen molts problemes comuns. I quan intentes reunir aquestes qüestions comunes, trobes que algunes estan relacionades amb la integració a la societat portuguesa, com ara problemes amb l'idioma, l'estat administratiu, les condicions d'allotjament, l'habitatge, la soledat, la manca de xarxes socials i familiars de suport, el racisme i la xenofòbia en la societat nativa, etc. I aquests problemes poden ser comuns entre els grups d'homes i dones. A més, hi ha també els problemes relacionats amb les condicions de treball: la manca de treball, la precarietat laboral, les diferències salarials, dies de treball llargs, les diferències entre les qualificacions i el treball, les barreres a l'ascens, etc. Però també hi ha problemes específics que només surten quan les dones es posen a parlar juntes, i aquests problemes no sorgeixen quan estàs en un grup d'homes, o quan estàs en un grup mixt.

De fet, alguns problemes són esmentats només per dones. I aquests es poden agrupar en quatre o cinc categories. Primer, són vulnerables a males condicions de vida: tenen una jornada laboral llarga, envien diners al seu país, etc. Moltes d'aquestes dones són el proveïdor principal per a les seves famílies. No compten amb veïns que les ajudin. No tenen temps per a l'oci, i d'aquí s'originen molts problemes perquè no tenen temps per socialitzar. I també s'enfronten a una vulnerabilitat més gran de ser víctimes de violència domèstica. Si treballes amb un grup de dones immigrants i sempre sol sortir aquest tema, et preocupes. La violència domèstica també és un problema portuguès, crec que és un problema mundial. Però el procés migratori pot afegir més estrès a la relació, per exemple perquè la dona esdevé més forta i independent en migrar, el que provoca un canvi de rols entre l'home i la dona, i, fins i tot, de vegades els homes es troben desocupats mentre les dones treballen. D'altra banda, aquestes dones no tenen els mateixos drets que les dones portugueses. Així que si reunim tot això –la falta de drets, la falta de temps, una gran quantitat d'estrès i el canvi de rols– el resultat és molta violència domèstica.

Així mateix, moltes persones estan preocupades per l'educació dels seus fills, i aquest és un tema molt recurrent en les discussions amb un grup de dones. Entre elles discuteixen fàcilment sobre els seus problemes amb l'educació; i hi ha moltes diferències. Per exemple, les dones de Cap Verd no comparen el sistema educatiu del seu país amb el portuguès, però les dones dels països de l'Europa de l'Est sí que ho fan. Es preocupen perquè els seus fills no s'estan educant de manera apropiada en el sistema formal portuguès, o perquè pensen que els seus països d'origen tenien un millor sistema educatiu. Així que el que fan durant els caps de setmana és organitzar sessions escolars per als seus fills perquè tenen la sensació que els col·legis portuguesos no són suficientment bons.

També hi ha una gran preocupació sobre la falta de temps per als fills, i que els fills passin molt de temps al carrer. Un altre problema és en quina llengua s'ensenya els nens, en portuguès o en el seu propi idioma, i quin origen cultural cal emfatitzar. De vegades els nens es poden adaptar més fàcilment que els pares a la nova societat, per la qual cosa es pot crear una bretxa cultural. I també hi ha altres problemes específics. Per exemple, les dones brasileres tenen el problema de ser vistes com a prostitutes i com a disponibles per tenir sexe perquè somriuen i són més lliures amb el seu cos. I això passa específicament perquè són dones immigrants.

He esmentat només alguns elements, però tots aquests grups formaven el que hem anomenat un missatge col·lectiu per a la societat portuguesa. Cada grup escull una frase que s'inclou en aquest missatge. Per exemple, les dones immigrants brasileres dirien que és possible adaptar-se i canviar certs aspectes del teu comportament, però que mai no pots eliminar aquelles coses que et fan qui ets. El missatge de les dones de Cap Verd podria ser que encara que se senten discriminades a causa del seu color de pell, la seva relació amb els portuguesos és positiva, i que veuen en elles mateixes capacitats per arribar lluny en temps difícils. Les dones de l'Europa de l'Est, per part seva, dirien que emigrar és viure en un lloc on no pertany, i implica sentir-te insegura, estar lluny de la teva família i dels teus amics. I, finalment, les dones que treballen en el servei domèstic i en serveis de neteja dirien: creiem que totes les dones que treballen en el sector domèstic, immigrants o no, han de rebre reconeixement pel seu treball i mai no han de ser tractades d'una manera humiliant.

El problema de les dones que treballen en el sector domèstic és molt difícil. En la societat portuguesa ens preguntem si l'emancipació de les dones portugueses s'ha assolit a costa de les dones immigrants, ja que certament no ha estat construïda a costa dels homes. Aquesta pot ser una situació molt difícil, ja que les dones immigrants deixen de costat els seus projectes personals, i comencen a viure un altre tipus de vida.

Vegem ara el que vam fer amb les guies *scouts*. Per exemple, Elisabeta N. va ser una de les portugueses involucrades en el projecte, i va guanyar un premi l'any 2000. Va crear una associació i va treballar molt per aconseguir-ho. Es van implementar moltes idees i es van desenvolupar moltes solucions.

Després hi ha el fòrum intercultural. Va ser aquí on tots els grups van presentar el seu missatge a la societat portuguesa, i van participar unes 400 persones d'arreu del món, un tercera part de Portugal, que intentaven esbrinar què es podia fer per afrontar els problemes. Un dia vam tenir un moment molt tens, però va ser molt digne i una manera important de trobar solucions. La metodologia es basava a tenir dues taules: una d'immigrants, i l'altra d'experts de la comunitat portuguesa, incloent polítics, representants dels mitjans de comunicació, i empresaris que feien preguntes. Va ser un dia molt enriquidor.

Després tenim la promoció de la interacció entre nenes fetes per l'AGP. Aquesta va ser la meua segona experiència. De manera breu, l'AGP és l'Associació Portuguesa de les Guies Scouts, una organització informal d'educació els pilars de la qual són la cooperació entre els companys, l'aprenentatge a través de la pràctica, i la relació adult-nen. El problema aquí és que l'AGP ja no representava la societat portuguesa, ja que la majoria de les nenes que formaven part de l'associació eren natives. D'altra banda, l'associació de veïns AMRT no tenien les eines per facilitar la integració de les nenes. He de dir que al barri de Talude la realitat és que les nenes de 10 a 12 anys es queden a casa. La raó és, en primer lloc, perquè si estan al carrer es queden embarassades, i, en segon lloc, perquè tenen cura de les seves famílies a una edat molt primerenca. Així que, fins i tot si no són vistes com un problema, aquestes nenes estan en una mala situació. De vegades són tancades a casa.

En aquest context, l'AGP i l'AMRT van tractar de crear activitats entre elles. En aquestes activitats la interculturalitat no era l'enfocament central: res de danses folklòriques, per exemple. La idea era més aviat treballar en activitats similars. I aquestes activitats van ser concebudes i desenvolupades pels membres dels dos grups. Les nenes de cada grup van pensar quina seria una bona activitat per a l'altre grup. Van intentar crear una situació igual de difícil o fàcil per a ambdues parts, i això va ser molt difícil. Per exemple, de vegades, les guies sabien codis o missatges, o podien cantar algunes cançons. Totes aquestes habilitats no estaven permeses en aquesta activitat. La idea era que ambdues parts haurien d'estar més o menys en el mateix punt de partida.

Hem intentat assolir els nostres objectius mitjançant la participació dels líders de cada grup en la formació i la reflexió. Aquesta formació estava dirigida a la sensibilització de la població, estimular la curiositat i la voluntat de treballar junts, i canviar les actituds i els comportaments per lluitar contra la discriminació. Va ser molt curiós, perquè si vostè els pre-

gunta a aquestes noies si són racistes o si discriminen, elles respondran per descomptat que no. Però quan s'afronten a exemples concrets, com ara en alguns tallers, se n'adonen i reconeixen que discriminen molt. Aquests tallers també van tractar de proporcionar a les nenes les eines per resoldre aquests problemes.

Finalment, descriuré breument els principis que hi ha darrere de les nostres accions. El primer pas és reconèixer l'existència de la discriminació. S'ha de reconèixer que hi ha formes de discriminació que són directes i indirectes, passives i menys passives, intencionals i no intencionals. El segon pas és centrar-se en les solucions. La idea és que sempre, quan es parla de problemes, també s'ha de pensar en les solucions. En cas contrari, només et posicionen en el lloc de víctima. De vegades ajudem a implementar solucions, i no, per descomptat, mitjançant la substitució dels altres, sinó tractant d'encoratjar-los i avaluar-los. El tercer principi que cal destacar és el fet que estem parlant d'un procés doble. No és possible imaginar la integració si la societat no s'adapta. El procés resulta molt difícil si pensem que els altres estan equivocats i han d'adaptar-se, quan definim els altres amb discapacitats i amb estereotips, i no per les coses bones que tenen, quan ens definim com el model a seguir. Un altre principi seria reconèixer l'experiència de la migració com un valor. Ser un immigrant posa una persona en una posició particular per dir el que considera que són els problemes de la societat i quina hauria de ser la solució.

S'han de resoldre encara algunes preguntes: Per què estàs aquí? Per què estem aquí? Què ens fa sensibles a aquestes preguntes? Què és el que en la nostra pròpia experiència ens fa sensibles als assumptes migratoris? Hem de crear un context. Si no es fa res, la comunicació és molt difícil. Realment necessitem fer un esforç perquè la comunicació es desenvolupi. Hem de ressaltar el que és similar entre nosaltres, i aprendre a comunicar-nos basant-nos en això. El fet de posar les persones juntes no significa res en específic: pot ser bo, pot ser dolent o pot ser neutral, com a Nova York, on hi ha barris com Chinatown o Little Italy, que representen conceptes tancats de viure junts malgrat les diferències, mentre que –si realment vol relacionar-se amb els altres– ha de comunicar-se de manera diferent.

GESTIONANT LA DIVERSITAT I LA CONVIVÈNCIA: EL PAPER DE LA SOCIETAT CIVIL

- APROPANT-SE A LA CREACIÓ DE XARXES DE LA MIGRACIÓ I DE LA COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT LOCAL

Stefan Wilhelmy

- DUES EXPERIÈNCIES D'INCLUSIÓ SOCIAL I DINAMITZACIÓ JUVENIL A BARCELONA: ELS TALLERS DE COMUNICACIÓ PER A JOVES DE FEDELATINA I EL PROJECTE "CONNECTATS"

Carlos Piegari

- FUNDACIO ACSAR: AFAVORINT LA CONVIVÈNCIA I LA COHESIÓ SOCIAL

Mercedes Fuenzalida

APROPANT-SE A LA CREACIÓ DE XARXES DE LA MIGRACIÓ I DE LA COOPERACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT LOCAL

Stefan Wilhelmy

*Agència de Serveis "Comunitats en Un Món",
SKEW/InWEnt, Alemanya*

Introducció

L'enfocament vers les qüestions de migració i desenvolupament ha canviat molt en els últims cinc anys. Pel que fa a la discussió política i científica a Alemanya, hem experimentat un canvi de perspectives doble.

Primer canvi de perspectiva

- Els experts en desenvolupament han avaluat la migració com un procés negatiu des de fa molt de temps, i es van centrar en:
  - La pèrdua de mà d'obra qualificada al país d'origen (la fuga de cervells).
  - La destrucció de les estructures socials als països d'origen.
  - El perill i les condicions de vida dels immigrants il·legals o irregulars.

No hi ha dubte que aquests aspectes continuen sent pertinents i no poden ser ignorats; tanmateix, ja no són els únics arguments en el debat actual.

- Des de l'estudi del Banc Mundial (2003) sobre les remeses dels immigrants als seus països d'origen, l'aspecte positiu de la migració ha rebut més atenció. Les remeses fetes a través de canals financers oficials ja tenen un valor dues vegades més alt que la suma dels fons d'ajuda oficial al desenvolupament de tots els països de l'OCDE. El 2007, les persones d'origen immigrant van enviar més de 250.000 milions de dòlars als països en vies de desenvolupament.
- Al mateix temps, hi ha estimacions que indiquen que les remeses "informals" tenen un valor similar, el que resultaria en les remeses amb un valor total de 500.000 milions de dòlars.
- El Ministeri de Desenvolupament d'Alemanya té una pàgina web a través del qual es poden fer enviaments de remeses a un baix cost i de manera més ràpida www.geldtransfair.de (via gtz, com també pàgines web similars al Regne Unit, etc. www.sendmoneyhome.org).

- Les sumes de remeses prèviament esmentades demostren de manera clara que la migració contribueix enormement a la batalla contra la pobresa.
- Segons l'experiència en el nostre projecte pilot, s'ha de tenir molta sensibilitat a l'hora de discutir la qüestió de les remeses amb els immigrants a escala local, ja que estem parlant d'estalvis personals que no poden utilitzar-se per a polítiques de desenvolupament *per se*.
- Es van ressaltar altres aspectes positius de les migracions, a més de la seva importància financera. L'anàlisi dels aspectes financers de les migracions va ser seguit per un reconeixement d'altres possibles beneficis de la migració Nord-Sud:
  - La possible transferència de coneixements adquirits a l'estranger cap als països d'origen (guany de cervells).
  - La construcció de "ponts" econòmics i socials entre els països d'origen i de destí, basats en l'intercanvi d'habilitats i coneixements, d'idiomes, de cultures, en l'establiment de relacions de negocis, o altres vincles, entre ambdós països.
- En particular, la discussió sobre la participació de les persones amb origen immigrant en les polítiques de desenvolupament ha arribat a l'àmbit local.

Segon canvi de perspectiva

- En el passat, el debat de la integració a Alemanya es concentrava en les deficiències i en els problemes de la política d'integració.
- Això està canviant gràcies als desafiaments actuals:
  - La manca de mà d'obra qualificada a Alemanya, en especial l'altament qualificada.
  - La competitivitat emergent entre l'atracció econòmica de les diferents ciutats.
  - La disminució de la població a causa dels canvis demogràfics com del procés de transformació dels estats federals d'Alemanya de l'Est.
- A causa d'aquests canvis, cada vegada més municipalitats alemanyes recorren a mètodes cosmopolites i integradors respecte al desenvolupament a escala local. La competitivitat internacional està sent jutjada partint de factors com una imatge internacional i cosmopolita, així com una administració local amb competències interculturals.
- Les migracions ja no són vistes per la majoria com un problema o com una amenaça, sinó més aviat com una font d'enriquiment per a la societat local, amb el potencial d'enfortir les administracions locals i l'economia local.
- Els diferents potencials de les migracions han estat identificats en l'àmbit municipal, federal i estatal. Per exemple:
  - Econòmics (paraules clau: economies ètniques, gestió de la diversitat)
  - Per a les administracions oficials (en adaptar la seva estructura i els seus serveis a una societat en canvi).
  - Per a les professions d'educació (poder manejar problemes específics d'una manera més eficaç i, si és possible, de manera preventiva), etc.
- L'Agència de Serveis "Comunitats en Un Món" va aprofitar aquest canvi d'enfocament en les deficiències cap als potencials per cultivar les connexions entre la cooperació per al desenvolupament i la migració/integració en l'àmbit municipal.

Projecte SKEW “Fomentant les capacitats interculturals dels governs locals alemanys –cooperació amb les diàspores locals”

- El 2007 vam dissenyar un projecte pilot en el marc d'un futur projecte “Fomentant les capacitats interculturals dels governs locals alemanys”, que s'ha completat a final del 2009.
- L'objectiu d'aquest projecte és promoure la cooperació entre les persones d'origen immigrant –especialment de les seves organitzacions (les anomenades associacions d'immigrants)– amb els protagonistes de la cooperació per al desenvolupament en l'àmbit local.

Els objectius del nostre projecte són:

Millorar la cooperació per al desenvolupament municipal:

- El compromís de les associacions d'immigrants amb les polítiques de desenvolupament pot contribuir de manera significativa a la cooperació per al desenvolupament en l'àmbit local, gràcies a:
  - Les seves experiències personals en l'àrea de l'educació per al desenvolupament.
  - Les seves experiències i contactes útils per a la promoció del comerç just i la procuració justa.
  - El seu coneixement detallat dels països de tercer món i de la seva gent, així com el seu paper de “pont” entre el Nord i el Sud, que ajuda a l'establiment d'associacions.
- Els immigrants poden aprofundir en la cooperació per al desenvolupament a escala local. Per exemple, els immigrants poden aconsellar els socis alemanys com han de tractar amb els socis en els països d'origen.
- Tots aquests aspectes tenen el potencial d'enriquir la cooperació per al desenvolupament a escala local.

Contribuir al desenvolupament dels països d'origen:

- El *networking* i l'intercanvi d'experiències entre les associacions d'immigrants i les entitats locals respecte a la política de desenvolupament han de ser vistos com un procés de dues vies.
- La qualitat de la cooperació per al desenvolupament milloraria a través d'aquestes contribucions, i el treball de les associacions d'immigrants també es beneficiaria.
- Finalment, els països d'origen dels immigrants també es beneficiarien d'aquests intercanvis a través de projectes de desenvolupament més eficaç.

Aprofundir la integració:

- Si es produeix una cooperació més constructiva entre els protagonistes, el compromís de les associacions d'immigrants a la cooperació per al desenvolupament atraurà més atenció i, eventualment, donarà com a resultat una ajuda més gran per part de la societat (per exemple, en més donatius, més ofertes de cooperació, o més ajuda amb l'organització de les associacions d'immigrants).

- Per tant, la cooperació reeixida entre les diàspores i les entitats locals de la cooperació per al desenvolupament pot contribuir positivament a la integració.
- Fins ara, he estat parlant sobre la discussió política a Alemanya. Però, en realitat, assolir aquests objectius implica trobar-se amb alguns problemes. Hem de treballar per resoldre'ls.

No acceptar i no conèixer una perspectiva potencial

- El potencial de la participació dels immigrants i les persones amb orígens immigrants en la cooperació per al desenvolupament a escala local encara no és absolutament aprofitat per les pràctiques de les municipalitats a Alemanya. En aquest context, ciutats com Stuttgart han de recórrer encara un llarg camí per aprofitar al màxim els beneficis d'aquesta cooperació.
- Per tant, disseminar el coneixement sobre el potencial d'aquesta perspectiva de les migracions és una part important del nostre treball.

Un altre problema: La manca de vincles entre les associacions d'immigrants i la cooperació al desenvolupament municipal

- Fins ara, les associacions d'immigrants, les organitzacions que formen part de la nostra agència, i altres actors de la cooperació nord-sud no han mantingut contacte. Tant la societat civil com les estructures municipals de les administracions no vinculen l'àmbit domèstic de la integració/interculturalitat amb l'àmbit "extern" d'associacions internacionals i el *networking* en l'àmbit internacional.
- Els actors en ambdós àmbits estan –aparentment– vivint i actuant en dos mons diferents.
- Per tant, la funció principal d'aquest projecte pilot és acostar aquests dos mons separats i iniciar processos de *networking* entre la societat civil.

Alguns punts sobre els immigrants i les associacions d'immigrants com a actors de la política de desenvolupament:

- Comprensiblement, les activitats principals de les associacions d'immigrants es concentren en les vides d'aquests en les societats d'acollida, és a dir, en les diàspores; per això, aquestes consisteixen en ajudes amb el procés d'integració o en serveis dirigits a mantenir la seva identitat cultural.
- La vida quotidiana dels immigrants –així com la de la majoria dels alemanys– no gira entorn de la cooperació al desenvolupament. Conseqüentment, les associacions d'immigrants no solen formar-se amb l'objectiu d'iniciar projectes de cooperació.
- Si els immigrants i les seves associacions es comprometen a participar en la política de desenvolupament, els projectes de desenvolupament en els seus països d'origen passarien a ser la seva activitat principal. Tanmateix, no és comú que es realitzin activitats enfocades a resoldre problemes com la manca d'informació o les necessitats educatives, que són els problemes a què s'enfronten els immigrants en moltes societats d'acollida, com en els municipis alemanys.

- Els immigrants no són experts en desenvolupament *per se*. Freqüentment, no compten ni amb el temps ni amb els coneixements per ampliar o professionalitzar activitats pertinents a la política de desenvolupament.
- Per consegüent, un altre objectiu d'aquest projecte és desenvolupar i oferir als immigrants l'oportunitat de fomentar les capacitats de les seves organitzacions.

Què hem aconseguit concretament?

- Una investigació sobre els punts de contacte en les municipalitats especialment actives en polítiques de desenvolupament o polítiques d'integració: l'èxit es pot veure en el fet que "Comunitats d'Un Món" allotgen diverses associacions d'immigrants i actuen com una organització que agrupa altres entitats, les activitats de les quals estan relacionades amb iniciatives de desenvolupament, com el Fòrum de Cultures a Stuttgart.
- En cooperació amb l'estat federal de Schleswig Holstein, es va dur a terme un taller regional l'agost de 2007. I el novembre de 2007, es va realitzar un taller nacional a la ciutat de Bonn.
- Hem implementat els primers tallers locals (Düren, Kiel).
- Hem implementat un taller per a immigrants en l'àmbit de l'educació, basat en les polítiques de desenvolupament.
- Coordinació d'activitats amb altres organitzacions en un grup de treball del Ministeri per al Desenvolupament alemany (l'àrea temàtica de "Migracions i Desenvolupament", que també inclou InWent (l'Associació per a la cooperació tècnica [GTZ] i la Corporació de Préstecs per a la Reconstrucció [KfW]).
- La implementació d'un estudi sobre la innovació social per l'Institut Solingen. Aquest estudi s'enfoca en la relació entre els nivells d'integració i el compromís amb la política de desenvolupament. Algunes de les accions recomanades per aquest estudi són:
  1. El suport de l'Estat central i dels estats federals a una perspectiva positiva de les migracions contribueix al desenvolupament d'actors municipals. Això ajuda a justificar les accions polítiques i administratives de les municipalitats.
  2. La cooperació en els àmbits de la integració i la cooperació per al desenvolupament necessita ser legitimada per les polítiques municipals, una funció que haurien de complir les autoritats superiors.
  3. Les administracions a càrrec de les institucions i les finances han d'acompanyar el *networking* amb els actors principals de la societat civil.
  4. Com més integrats estan els immigrants a Alemanya, més reeixides són les seves iniciatives de cooperació al desenvolupament. En aquest context, la integració requereix: una estada força llarga a Alemanya, amb l'immigrant que se sent com a casa i és capaç de comunicar-se en alemany, a més de no tenir cap problema amb el permís de residència o de treball. Així mateix, un compromís reeixit per part dels immigrants depèn d'un alt nivell educatiu.
  5. El reconeixement públic és una important motivació per als immigrants i les seves associacions. Però per als immigrants, això és un problema en les municipalitats alemanyes. Els immigrants es queixen que les seves activitats en l'àmbit de les polítiques de desenvolupament no estan sent reconegudes pel públic, i, fins i tot, de vegades ni tan sols es perceben.

6. El compromís amb la política de desenvolupament dels immigrants i les seves associacions té efectes positius en la seva integració, especialment quan aquests s'involucren en activitats de *networking* amb altres actors que participen en iniciatives de cooperació al desenvolupament a escala local.
  7. La cooperació entre els agents locals de cooperació al desenvolupament i les associacions d'immigrants proporcionen a la ciutat una imatge cosmopolita i internacional!
- Passos que s'han d'implementar a final del 2009 en cinc municipalitats model:
    - Processos de *networking* en cinc municipalitats model: Bonn, districte Düren, Kiel, Leipzig i Munic.
    - Cada municipalitat durà a terme quatre tallers municipals per tal de reunir els actors dels "dos mons": el de migracions i integració i el de cooperació al desenvolupament a escala local, un fet que idealment donarà com a resultat una associació permanent entre els actors dels dos àmbits.
    - Les preguntes que s'han de tenir en ment a l'hora de dissenyar els tallers són: Quins són els actors principals? Quins són els vincles entre ells? Com i quan es pot aprofitar l'oportunitat per intervenir a través de les administracions locals i les institucions ja existents? Quines són les necessitats de formació de les associacions d'immigrants?
    - Organització de tallers per a l'establiment de *networks*.
    - Introducció de reunions regulars en què participin un nombre limitat de diferents actors per tal de consolidar les relacions, facilitar la comunicació i iniciar possibles cooperacions.
    - Oferir oportunitats per al desenvolupament de capacitats.
  - Organització de tallers per facilitar l'intercanvi d'informació entre les municipalitats.
  - Avaluació dels processos que ja han estat iniciats i del projecte pilot.

Resumint:

Característiques especials de l'enfocament local

- Els actors principals treballen de manera voluntària. El foment de capacitats ha de ser ofert segons les seves necessitats i a llarg termini –com un incentiu per professionalitzar les associacions d'immigrants i consolidar les capacitats interculturals de les agències de cooperació al desenvolupament.
- Els processos de *networking* amb actors que treballen de manera voluntària, i, per tant, que no són remunerats, necessiten temps. S'ha de vèncer la por al contacte i les reserves dels actors que participaran en el *networking*. Establir una cooperació amb persones d'origen immigrant és un repte especial.
- En general, ens topem amb diferents maneres de tractar les qüestions d'immigració i desenvolupament en l'àmbit local i en el nacional o internacional. Això és pels deures que tenen les municipalitats en l'àmbit de la integració, així com per les experiències concretes dels protagonistes. Exemple: la migració circular. En l'àmbit local, les persones estan molt interessades en el desenvolupament a llarg termini i en una integració reeixida, ja que encara tenen al pensament les conseqüències dels anomenats "treballadors convidats". Però ambdós aspectes van en contra de la idea de migració circular.

- Les persones amb origen immigrant no estan interessades que uns altres interfereixin en les seves associacions, que gestionin les seves remeses o que prenguin el control d'altres activitats rellevants en la política de desenvolupament de manera paternalista. Cal augmentar la sensibilitat cap a la política d'imatge, del control extern i d'actituds paternalistes saberudes. Per tant, s'ha de comprovar que l'interès dels organitzadors del projecte és a llarg termini i honest.
- Només s'assolirà l'èxit si se segueix un mètode basat en objectius a llarg termini, creant i donant suport a estructures pragmàtiques en les administracions i en les institucions. En el cas del nostre projecte, això vol dir que ha de continuar fins al 2009.

DUES EXPERIÈNCIES D'INCLUSIÓ SOCIAL I DINAMITZACIÓ JUVENIL A BARCELONA: ELS TALLERS DE COMUNICACIÓ PER A JOVES DE FEDELATINA I EL PROJECTE "CONNECTATS"

Carlos Piegari

Coordinador responsable, Fedelatina

No es podrà construir a Catalunya un espai sociocultural cohesionat i genuïnament cosmopolita, no solament euromediterrani sinó també solidari amb tota la humanitat, sense el protagonisme actiu de dos col·lectius constituents: els joves i les dones.

El repte actual, sobretot en temps de crisi econòmica, és generar una cultura de proximitat basada en l'eix joventut, educació i dona. I l'eina que alguns hem escollit per intentar fer front a aquest desafiament és simple i mil·lenària: la comunicació. Aïllats som preses fàcils. La nostra memòria atàvica sap molt bé que els depredadors escullen primer les cries i les seves mares.

A continuació presentaré dos exemples de gestió de la diversitat juvenil a Catalunya: els tallers de comunicació per a joves de Fedelatina i el projecte Connectats; dues accions de dinamització intercultural vinculades a l'espai públic i la cohesió social. Descriuré les accions que s'han realitzat per aconseguir que joves d'estrats socials molts diferents i provinents de cultures diferents (de *Latin Kings* a estudiants universitaris) tradueixin i interpretin la realitat que els envolta a Barcelona i altres localitats de Catalunya.

Després de gairebé cinc anys de treball constant podem presentar-nos avui com un equip consolidat que **gestiona la diversitat juvenil a Catalunya i, especialment, a Barcelona**. Una de les zones més cosmopolites del món i, potser, l'únic àmbit mediterrani que resisteix l'obstinació i la involució econòmica i social de la resta d'Europa.

El nostre treball s'estructura al voltant de tres eixos:

- L'espai públic: la ciutat, on la gent arriba per tal de ser més feliç, com deia Aristòtil.
- La cohesió social: com la possibilitat per tal que tots se sentin feliços dins d'aquesta... ciutat.
- La dinamització intercultural: les accions que farien realitat tot l'anterior.

En resum, treballem per tal que noies i nois, immigrants o no, se sentin més feliços; picant de peus, criticant i enfrontant-se si cal. Perquè només els joves a gust amb si mateixos i la seva ciutat poden adquirir estatus real de ciutadans.

El nostre equip treballa diferents aspectes que fan que la comunicació esdevingui pedagogia intercultural orientada al col·lectiu juvenil.

Hem gestionat des de l'any 2004, en col·laboració amb la Direcció de Prevenció de l'Ajuntament de Barcelona i l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, els tallers de comunicació per a joves de Fedelatina i el projecte "Connectats".

Com a síntesi d'aquestes dues propostes d'acció, actualment estem desenvolupant el **Programa estímul de les capacitats expressives** (conjuntament amb l'associació Reis i Reines Llatins de Catalunya –associació formada pel col·lectiu autoanomenat *Latin Kings*–) i noves propostes a través de l'audiovisual, les arts gràfiques i Internet amb l'equip "Connectats".

Però, com arribem a aquest punt? Com aconseguim mobilitzar grups de nois i noies d'orígens ètnics, culturals i socials tan diversos al voltant d'un objectiu comú: traduir d'una manera simple la complexitat de la realitat que els envolta i intentar que cada dia se sentin més participatius i inclosos?

En jornades i actes en general, moltes vegades educadors i agents de l'administració ens pregunten pel *know how*, ens demanen el "manual" per dinamitzar els joves. Responem que ho fem obrint les portes d'uns espais físics reals, escoltant-los i generant activitats a mida dels seus interessos veritables. Concretant llavors resultats com ara programes de televisió, de ràdio, revistes, documentals, *shows* en viu, produccions musicals o tallers tan heterogenis com tallers de sexualitat, serigrafia o gastronomia. Ja sigui pels nostres propis mitjans o a través d'aliances amb l'administració i altres entitats del tercer sector.

Tota aquesta gamma d'activitats, tan diverses com ells mateixos, va generar resultats: desenes de nois i noies van començar a descobrir les seves pròpies capacitats i habilitats per trobar el seu lloc a la ciutat.

Des d'un primer moment vam ser conscients de la responsabilitat assumida. No es tractava de convocar joves "per a la foto", creïem que la pedagogia intercultural era una eina privilegiada que podia funcionar amb una dinàmica més còmoda i menys crispada que en altres llocs. I, aleshores, què entenem per pedagogia intercultural?

La multiculturalitat és una contingència, la interculturalitat una necessitat.

Si ens quedem paralitzats en una multiculturalitat fragmentada i estanca, cada vegada ens allunyarem més els uns dels altres. I arribarà un moment en què serà molt difícil establir ponts de comunicació. La interculturalitat és el capítol que hem de construir ja.

Amb motiu del fet violent que es va produir cap a l'octubre de 2007 en un tren de rodalies català, quan una jove d'origen equatorià va ser agre-

dida per un noi i les imatges van ser captades per un càmera de vídeo, diverses entitats, associacions i grups van organitzar una manifestació a la plaça Sant Jaume.

I hi vam anar amb un grup d'agitadors molt particular.

Els no van pujar a la plataforma dels discursos ni van manipular càmeres o reflectors. Tanmateix, van corejar tornades amb el risc de quedar afònics; potser la seva baixa estatura i el monocromatisme del seu rostre va contribuir que passessin inadvertits enmig de la nit circumdant. Però allà van estar, en dono fe.

Eren unes vint noies i uns quinze nois de no més de 15 anys. I com era previsible, tenint en compte el període cronològic que travessen, van complir aquella nit un ritus d'iniciació.

Recordant les seves simpaties (i vinculació) per un peculiar col·lectiu juvenil sud-americà, els "temibles" *Latin Kings*, es podria deduir que la litúrgia que va tenir lloc a la plaça Sant Jaume es va fonamentar en ritus secrets; però no va ser així. La iniciació que van compartir aquests nois i noies –adolescents encara?– presents en aquell acte com a membres de l'associació civil Reis i Reines Llatines de Catalunya, no com a *Latin Kings*, va tenir relació amb quelcom més impensable. Es van estrenar com a ciutadans. Joves ciutadans que van demanar, opinar i debatre al centre de l'àgora de la ciutat. Si això no va ser un baptisme de foc...

Aquest va ser un exercici modèlic per a nosaltres. Que uns nois i noies provinents de cultures democràticament molt deficitàries, comencessin a educar-se en una de les pràctiques democràtiques més importants que solen haver en aquestes llars: unir-se i expressar-se lliurement.

Per tant, sense individus que aconseguen descobrir-se i ser visibles els uns als altres, des de cultures diferents, no existeix trobada social. La comunicació és l'eix vertebrador de la interculturalitat.

L'educació intercultural és formació en valors i actituds d'acceptació i respecte mutu entre les persones, de tolerància, d'igualtat i de justícia. Aquest concepte de pedagogia intercultural ha estat desenvolupat, preponderantment, en el marc de l'educació escolaritzada. Però cal el reforç que prové des d'experiències d'educació no formal o projectes innovadors.

Com planteja Josep M. Lahosa, s'ha de tenir en compte l'aportació d'alternatives i la mobilització de la comunitat a l'hora d'enfocar respostes comunitàries. Ja que "la interculturalitat ha de ser entesa com a cerca del que és comú sense renunciar a les diferències de cada cultura; com a cerca d'accions cooperatives".

La pedagogia intercultural per comunicar valors i actituds –ja sigui en una escola, un taller barrial o una festa popular– promou la circulació d'idees i gestualitats cíviques a través del contagi social. De la mateixa manera que una campanya mediàtica interessada pot amplificar una nimietat i crear una alarma injustificada, una acció sinèrgica des de diferents àmbits comunitaris pot impulsar canvis, per petits que siguin.

La família, l'escola i els grups socials són els mateixos educadors i educands. Això exigeix conjugar els esforços de l'educació institucional i la no formal. Però calen descodificadors poliglots que tradueixin els codis de convivència per a tots. Aquests aparells de traducció col·lectiva s'organitzen a partir de persones i projectes que tinguin en compte accions d'equalització social.

Les nostres actuals línies d'acció són: el Programa estímul de les capacitats expressives (juntament amb els Reis i Reines Llatines de Catalunya –associació formada pel col·lectiu anomenat *Latin Kings*–); i tres projectes que s'impulsen i desenvolupen des de la plataforma Connectats: l'espai televisiu Connectats, que s'emet a través de la Xarxa de Televisions Locals de Catalunya; la revista *Connectats* que es distribueix a més de 70 instituts de la ciutat de Barcelona i molt aviat a la xarxa de municipis de Barcelona; i el portal web de Connectats, orientat a crear xarxes vinculades amb els col·legis d'educació secundària.

Portem endavant tots aquests projectes, perquè partim d'alguns indicis que poden esdevenir certes.

1. Catalunya té l'oportunitat de consolidar-se com un laboratori social cosmopolita. Amb un entramat domèstic on interactuen en l'escenari de l'espai públic dues forces estructurals: cohesió social i dinamització intercultural.
2. Crear una dinàmica democràtica en la recerca i preservació d'una qualitat de vida, no ja perpètua sinó almenys previsible, obliga a implicar la societat i, com a part d'aquesta, els joves des d'una perspectiva de gènere.
3. A la modificació del teixit productiu, imposat des de les polítiques neoliberals dels anys vuitanta, hem d'afegir a partir d'ara la perspectiva d'un horitzó pròxim de disminució, en grau "crisi", del mercat laboral.
4. La joventut no serà aliena a aquest nou escenari urbà socioeconòmic. La competitivitat per una oferta de treball o un espai d'estudi sense cost s'intensificarà. A l'hora d'obtenir llocs laborals o places formatives els joves més adaptats al ritme de la ciutat, amb més confiança en si mateixos i amb millors destreses comunicatives tindran més oportunitats. Què passarà amb la resta?
5. Existeix una bretxa natural de capacitats expressives entre els fills i filles de famílies immigrants i autòctones. Aquesta es basa en diferències històriques, econòmiques i culturals, tant particulars com col·lectives.
6. Però no ens referim només a la major o menor fluïdesa en l'ús del bi o multilingüisme, sinó també a les possibilitats d'exhibició externa de les habilitats personals de relació a través de l'expressivitat emocional. Considerant la manifestació facial, vocal o gestual com els canals més simples, primaris i imprescindibles per poder ser, almenys, visible en espais urbans amb un alt grau de selectivitat.
7. Però les limitacions suggerides anteriorment són compartides, amb diferents matisos i en diferents aspectes, per tot el col·lectiu juvenil local (tant immigrant com autòcton).
8. Aprendre, produir i prosperar són esforços que requereixen saber expressar-se i comunicar-se en l'espai i en les escales socials. El sedentarisme, físic i intel·lectual, ara com ara pot ser un motiu d'exclusió.
9. Finalment, estem convençuts que són les noies, i les seves mares, les dinamitzadores per excel·lència a l'hora de generar canvis reals en les relacions familiars, de parella, laboral o comunitària.

Durant tots aquests anys hem articulats els nostres projectes al voltant d'alguns conceptes que considerem importants. Entre 2004 i 2007 va ser VIOLÈNCIA; entre 2007 i 2008 GÈNERE i a partir d'ara i de cara al 2009, TREBALL I RESPONSABILITAT CIUTADANA. Cal destacar que, després de tot aquest període de tallers, accions i produccions, avui comptem amb una associació civil i dues cooperatives formades per joves.

Abans de concloure vull citar aquelles persones que lideren els diferents equips de treball: Bárbara Souza, els tallers de comunicació per a joves de Fedelatina, i Diego Salazar, el projecte "Connectats".

Considerem ambdues experiències com a assaigs, assumint la prova i l'error. Exercicis d'inclusió que cerquen, per mitjà de la comunicació, noves formes d'interpretar els valors que construeixen les persones com a ciutadans plens.

El procés continua obert.

Referències a la web

www.fedelatina.org

www.xtvl.tv/connectats

www.piegaricomunicacion.wordpress.com

<http://www.myspace.com/connectats>

<http://laserie.wordpress.com/>

<http://connectatstv.wordpress.com/>

Mercedes Fuenzalida

Projectes i Sensibilització, Fundació ACSAR

“Podemos ser diferentes y vivir juntos, y podemos aprender el arte de vivir con la diferencia respetándola, salvaguardando la diferencia de uno y aceptando la diferencia del otro. Este aprendizaje puede hacerse día a día, imperceptiblemente, en la ciudad”.

(Zygmunt Bauman, sociòleg polonès)

És evident que l'arribada de la població immigrant ha provocat canvis importants a la ciutat. Tan clar com que en deu anys hem passat de tenir 10 o 20 nacionalitats a més de 100. Això ha significat una transformació extraordinària i desconeguda, un canvi radical a la nostra homogeneïtat interna. Els fluxos de població immigrada han estat un dels grans canvis socials en el nostre entorn, i aprendre a conviure amb la diversitat és el futur a escala local.

Els reptes, entre d'altres, se centren a fomentar i ajudar la construcció de la convivència i la cohesió en l'àmbit urbà i ciutadà. Per això, la Fundació ACSAR, en col·laboració amb la Diputació de Barcelona, ha constituït un fons econòmic destinat a donar suport a microprojectes d'àmbit local que afavoreixen la convivència i la cohesió social de la ciutadania en general.

Aquest Programa de suport a entitats socials, veïnals o voluntàries de Catalunya representa un paper important en el desenvolupament de les accions locals envers la immigració.

Els microprojectes són totes aquelles accions o activitats puntuals que realitzen les entitats socials, veïnals o voluntàries que desenvolupen accions en els municipis de la província de Barcelona, d'acord amb les seves bases d'accés.

Perfil dels beneficiaris i accions

Poden demanar les ajudes totes les entitats i associacions, públiques o privades, persones físiques en nom propi o particulars en representació d'un grup de persones, també agrupacions de persones físiques o jurídiques, però sempre sense afany de lucre i inscrites en el registre públic corresponent.

La Fundació ha constituït un fons de 120.000 euros anuals per a micro-projectes que han d'anar lligats a les línies d'actuació següents:

- Accions de sensibilització adreçades a tota la ciutadania que afavoreixen la solidaritat, la defensa dels drets humans, l'acomodació de les persones de fora i la convivència.
- Accions de promoció i prevenció de conflictes culturals.
- Accions adreçades a la integració i enfortiment del col·lectiu nouvingut.

Els beneficiaris han de tenir com a objectius el desenvolupament d'accions en defensa dels drets humans, de la convivència i la cohesió social i els projectes d'una durada inferior a un any i amb resultats a curt termini.

Des de l'any 2006 fins al 2008 hem tramitat un total de 159 projectes desglossats així:

	Projectes presentats		
	APROVATS	DESESTIMATS	TOTAL
2006	46	14	60
2007	43	3	46
2008	50	3	53

	Els projectes aprovats per municipis		
	2006	2007	2008
Barcelona	14	17	26
Mataró	6	1	2
Sant Feliu de Llobregat	4	1	1
Berga	3	3	0
Sant Adrià de Besòs	3	2	1
Súria	3	1	1
Badalona	2	4	2
L'Hospitalet	2	4	4
Altres	9	10	13

	Els projectes aprovats per l'àmbit d'actuació					
	2006		2007		2008	
Cultura	16	35%	13	30%	18	36%
Joventut	12	26%	8	19%	10	20%
Educació	8	17%	3	7%	9	18%
Gènere	5	11%	13	30%	8	16%
Assessorament	5	11%	6	14%	5	10%

Els projectes aprovats desglossats per barris			
	2006	2007	2008
Ciutat Vella	5	7	9
Eixample	1	2	2
Gràcia	1	1	2
Nou Barris	3	1	6
Sants-Montjuïc	2	3	2
Horta-Guinardó	0	2	0
Sant Martí	0	1	4
Sarrià-Sant Gervasi	2	0	1

Són moltes, i amb tipologies diferents, les associacions que han participat en aquest programa amb els seus projectes. Entre aquestes, trobem entitats de tradició cultural catalana que obren les seves activitats als nousvinguts; entitats que desenvolupen noves activitats originades per la nova realitat; entitats impulsades per nousvinguts i entitats que presten serveis que complementen els de les administracions públiques.

En vista d'aquestes dades, podem resumir que el Programa ha donat suport a una multiplicitat d'iniciatives i que un percentatge tan alt, el 94% de projectes aprovats, ens assenyala que els projectes presentats compleixen els requisits de la convocatòria ja que s'ajusten als objectius de foment de la convivència i cohesió social que expressen les bases.

Per àmbits, destaquem els projectes que tenen la cultura com a eix de vertebració social, els projectes educatius que en el seu conjunt han estat orientats a diferents franges d'edat, projectes adreçats a la joventut, projectes de gènere, projectes orientats a l'assessorament, i d'altres.

Des de la Fundació ACSAR podem dir que estem desenvolupant una tasca que ajuda a fer visibles les accions que realitzen persones vinculades a entitats socials, veïnals o voluntàries en accions i activitats dirigides a la població immigrant. La col·laboració de la Diputació de Barcelona la fa possible basant-se en la incorporació de la interacció social i la pluralitat a la nova realitat que ens envolta.

Cal aconseguir que aquests canvis en la societat d'acollida no es tradueixin en un problema per al conjunt de la població; al contrari, hem de potenciar accions que tinguin com a resultat la millora de les condicions de vida de les persones sense fer distinció a causa del seu origen, ja que tots som veïns i ciutadans i volem el millor per al nostre barri.

Els municipis són per excel·lència els espais on es pot donar una resposta millor als reptes plantejats, i on es pot treballar més directament per garantir la convivència. Cal despertar l'interès per la participació activa i el seu reforçament, ja que exerceix un important paper entre uns i altres. És el repte que com a Fundació tenim i que, any rere any, estem projectant i assumint com a la nostra tasca. Estem convençuts que la immigració no és un problema que cal combatre sinó una nova realitat que hem d'assumir, regular, acomodar i integrar.

IMMIGRACIÓ I XARXES LOCALS

- POLÍTIQUES D'INTEGRACIÓ LOCALS A LA XARXA DE CIUTATS EUROPEES-UE CLIP

Ayse Özbabacan

Ayse Özbabacan

Coordinador de la xarxa europea CLIP, Stuttgart, Alemanya

Introducció

La integració dels immigrants és un tema d'intens debat a la Unió Europea, particularment als països i ciutats del nord-oest i del sud d'Europa. Europa pertany a una de les àrees més àmplies que ha rebut una quantitat significativa d'immigració neta i que continuarà fent-ho en les properes dècades. Però la migració no és un fenomen nou.

Des de fa dècades, les ciutats europees, en particular ciutats amb economies fortes, atreuen gent d'arreu del món. Actualment, uns 40 milions de persones nascudes a l'estranger viuen en ciutats europees. Això ha canviat freqüentment la composició de la població local. Al mateix temps, ha generat a les ciutats el repte d'integrar una població altament heterogènia i culturalment diversa en la comunitat local.

La integració dels immigrants es du a terme en primer lloc en l'àmbit local. Per tant, són les ciutats les que tenen experiència en el desenvolupament i la implementació d'estratègies per a la integració i participació dels immigrants en la vida pública. Però són també les ciutats i les municipalitats les que han de pagar el preu de processos d'integració fallits, encara que no estiguin en posició de regular els fluxos migratoris per si mateixes, ja que depenen de la legislació nacional i federal en les qüestions de migració.

Conseqüentment, les ciutats i municipalitats tenen un gran interès en l'èxit de les pràctiques d'integració local, ja que això els permetria promoure polítiques d'integració innovadores i beneficiar-se del potencial de la seva població d'origen migratori¹.

Les conferències europees en temes d'integració solen tenir un abast molt limitat respecte a la transferència de bones pràctiques entre les ciutats, i fins i tot entre la transferència d'informació de les autoritats locals a les nacionals i a les europees, o viceversa, ja que normalment comprenen temes aïllats o de manera general, i no tenen un seguiment institucionalitzat. Això porta a una situació paradoxal, ja que tot i que hi hagi nombroses conferències, seminaris i intercanvis sobre com millo-

¹. Per a més informació, vegeu Bosswick, Wolfgang; Lüken-Klaßen, Doris; Heckmann, Friedrich; Borkert, Maren. *Local integration policies for migrants in Europe*. European Foundation, Luxemburg, 2006.

rar la política d'integració, la informació compartida en aquests espais rarament arriba a ser implementada de manera pràctica a les ciutats i municipalitats.

Amb l'objectiu de resoldre aquest problema, la ciutat de Stuttgart, la Fundació Europea per a la Millora de Condicions de Treball i de Vida a Dublín, i el Congrés d'Autoritats Locals i Regionals del Consell d'Europa van crear, durant la primavera de 2006, la xarxa europea "Ciutats per a Polítiques Locals d'Integració d'Immigrants" (CLIP)². L'objectiu d'aquesta xarxa és donar suport a la integració social i econòmica i la plena participació dels immigrants, per tal de combatre les desigualtats socials i la discriminació a què s'enfronten els immigrants, crear condicions que portin a una convivència pacífica entre els immigrants i la població autòctona, i donar suport a les capacitats dels immigrants per integrar-se i usar la diversitat cultural com un recurs econòmic i social positiu per a tota la societat.

Per assolir aquests objectius, la xarxa està realitzant estudis de cas centrats en els immigrants de les ciutats participants. Aquests estudis recopilen i analitzen polítiques innovadores en integració i participació d'immigrants, que són implementades amb èxit a escala local a arreu d'Europa (bones pràctiques), i són preparades per cinc centres d'investigació de la xarxa IMISCOE³. Així, la xarxa fomenta un procés conjunt d'aprenentatge tant entre les ciutats participants com dins de les mateixes ciutats i municipalitats, com també entre les ciutats i l'equip d'investigació. D'aquesta manera, es combina un enfocament de baix-dalt amb un enfocament de dalt-baix per al desenvolupament i l'aplicació de polítiques. A més, dóna suport i influeix l'emergent debat polític nacional i europeu amb conceptes innovadors de la política d'integració a escala local.

2. En el transcurs de la implementació del projecte CLIP, les ciutats de Viena i d'Amsterdam es van unir al comitè de la xarxa de CLIP, donant suport a les seves activitats per mitjà de la vinculació a les seves xarxes, com també per mitjà de la preparació de l'avaluació i distribució dels seus resultats. La xarxa compta també amb el suport del Comitè de les Regions (CdR) de la Unió Europea, el Consell de Municipis i Regions d'Europa (CMRE), la Comissió Europea, la DG Justícia, Llibertat i Seguretat, la DG Treball, Afers Socials i Igualtat d'Oportunitats i la Xarxa Europea contra el Racisme (ENAR).

3. Fòrum europeu d'estudis sobre migracions (EFMS), Universitat de Bamberg; Institut d'investigació urbana i regional (ISR), Universitat de Viena; Institut d'estudis ètnics i migratoris (IMES), Universitat d'Amsterdam; Centre de migració, polítiques i societat (COMPAS), Oxford University; i Centre d'estudis ètnics i migratoris (CEDEM), Universitat de Liège.

4. El primer seminari regional per a països de parla alemana es va dur a terme a Frankfurt el 18 de novembre de 2008, vegeu http://www.migration-boell.de/web/integration/47_1820.asp. Els seminaris per a ciutats de parla italiana i hispana estan planejats per al 2009.

Composició i organització

Actualment, més de 30 ciutats de 18 països europeus, incloent ciutats mitjanes i grans, participen en la xarxa. Són ciutats amb polítiques d'integració amb un èxit documentat, però també participen ciutats amb una immigració recent, com és el cas de les ciutats italianes o espanyoles, així com ciutats que s'enfronten a la migració interna, per exemple, Izmir a Turquia i Zagreb a Croàcia. Se celebren dues conferències de treball a l'any en les diferents ciutats CLIP; l'última reunió es va celebrar a Malmö, Suècia, el desembre de 2008. A més, també hi ha seminaris regionals que reuneixen les ciutats per discutir els resultats dels diferents mòduls CLIP⁴.

Les ciutats participants són: Amsterdam (Països Baixos), Arnsberg (Alemanya), Anvers (Bèlgica), Atenes (Grècia), Barcelona (Espanya), Bologna (Itàlia), Breda (Països Baixos), Brescia (Itàlia), Budapest (Hongria), Copenhaguen (Dinamarca), Dublín (Irlanda), Frankfurt (Alemanya), Hèlsinki (Finlàndia), Istanbul (Turquia), Izmir (Turquia), Kirklees (Regne Unit), Lisboa (Portugal), Lieja (Bèlgica), Luxemburg (Luxemburg), Mataró (Espanya), Malmö (Suècia), Praga (República Txeca), Sefton (Regne Unit), Stuttgart (Alemanya), Sundsvall (Suècia), Tallinn (Estònia), Terrassa (Espanya), Torí (Itàlia), Turku (Finlàndia), València (Espanya), Viena (Àustria), Wolverhampton (Regne Unit), Breslàvia (Polònia), Zagreb (Croàcia) i Zuric (Suïssa).

Temes

CLIP treballa en diferents temes explorats pels casos d'estudi, els quals descriuen i avaluen les polítiques d'integració de les ciutats:

- Habitatge i segregació
- Polítiques de diversitat
- Polítiques interculturals i relacions intergrupals
- Empresariat ètnic

Des de 2006, CLIP ha realitzat dos mòduls d'habitatge i segregació i de polítiques de diversitat respecte al lloc de treball en les administracions públiques i la prestació de serveis, el qual tracta amb una qüestió fonamental de 2007, Any Europeu d'Igualtat d'Oportunitats per a Tots⁵. Ja s'ha publicat un informe general, com també guies de bones pràctiques dels dos mòduls d'investigació⁶.

El tercer mòdul se centra en les polítiques interculturals i les relacions intergrupals, en particular sobre la relació entre les comunitats musulmanes i altres grups d'immigrants a les ciutats, enfocant-se novament en un tema central de 2008, Any Europeu del Diàleg Intercultural⁷. En el quart mòdul es tractaran diversos aspectes de la iniciativa empresarial ètnica i del paper de les autoritats locals.

Metodologia

La implementació dels casos d'estudi de CLIP es realitza amb un enfocament de comunicació institucional entre els socis de les ciutats participants, així com entre els àmbits pertinents dels professionals, l'administració, la política i la recerca. Els mètodes utilitzats per a la compilació dels casos d'estudi inclouen l'anàlisi de documents, entrevistes a experts, observació dels participants, i l'anàlisi secundària de les dades proporcionades per les ciutats de la manera següent:

- El tema del mòdul CLIP es decideix després d'una discussió amb les ciutats participants, tenint en compte les recomanacions del comitè i del grup d'investigació.
- Basant-se en una anàlisi a fons, els experts del grup d'investigació elaboren un document conceptual per al tema principal del mòdul, en què es discuteixen els coneixements existents, es proporciona un marc analític per a la investigació del mòdul i es fan propostes per als mètodes dels estudis de cas a escala local.
- Recopilant dades rellevants de les ciutats que participin en els casos d'estudi del mòdul a través d'un sistema d'informació comuna (SIC), desenvolupat pels experts del grup d'investigació.
- Els experts de les ciutats completen el SIC d'una manera semiestructurada amb dades de polítiques i mesures locals, incloent informació sobre els antecedents legals, polítics i històrics que siguin pertinents per al tema central del mòdul.
- També es duen a terme visites de terreny a les ciutats participants, amb la finalitat de recollir dades més detallades i informació més detallada sobre els casos d'estudi. Durant les visites al terreny, els investigadors entrevisten experts del departament municipal rellevant, així com experts d'organitzacions no governamentals, organitzacions socials o els mitjans de comunicació locals.

5. Vegeu http://ec.europa.eu/employment_social/eyeq/index.cfm

6. Vegeu l'Informe general de l'habitatge i la integració d'immigrants a Europa: <http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/cliphousing.htm>

L'habitatge i la integració dels emigrants a Europa: Guia de bones pràctiques (resum):

<http://www.eurofound.europa.eu/publicdocs/2008/18/es/1/ef0818es.pdf>

Informe general sobre igualtat i diversitat en l'ocupació i serveis: <http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/clipdiversity.htm>

Igualtat i diversitat en ocupació i serveis per a persones migrants a les ciutats europees: Guia de bones pràctiques (resum):

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0872.htm>

7. Vegeu <http://www.interculturaldialogue2008.eu/>

- L'equip d'investigació elabora un cas d'estudi de cada ciutat participant. La versió preliminar dels estudis de cas són discutits per l'equip d'experts de la respectiva ciutat, i la versió final és redactada per l'equip d'investigació.
- Els experts de l'equip d'investigació preparen un informe general en el qual es resumeix la informació més rellevant dels casos d'estudi i s'analitzen les experiències de les ciutats respecte a les polítiques i a les mesures locals.
- Per acabar, els experts del grup d'investigació preparen dos documents de recomanació, un per als professionals en l'àmbit de la ciutat, i un altre per als responsables polítics en l'àmbit nacional i europeu.
- Conferència CLIP: els experts de les ciutats, els investigadors i altres experts europeus discuteixen els casos d'estudi, la versió preliminar de l'informe global, i els dos documents de recomanació preliminar en una conferència CLIP de dos dies de durada.

Finançament

Els casos d'estudi són finançats per la Fundació Europea i, per tant, no tenen cap cost per a les ciutats. Aquestes només proveeixen la mà d'obra i els experts per a la recollida d'informació, i cobreixen les seves despeses de viatge i allotjament durant les reunions CLIP, que es realitzen dues vegades a l'any. A més, fundacions privades com la Fundació Robert Bosch i la fundació alemanya Heinrich Boll també aporten una part dels fons.

Mòdul 1: Habitatge i integració dels immigrants a la UE

L'habitatge té un paper central en la integració dels immigrants, ja que és una part essencial de la vida quotidiana de les persones, i, per tant, és un mitjà per obtenir diferents oportunitats. La situació de l'habitatge dels immigrants en una ciutat pot afectar la integració estructural en la societat d'acollida a causa del seu impacte en l'àmbit laboral, en l'educació dels fills d'immigrants en escoles amb una concentració de minories ètniques, o en les interaccions i relacions interètniques. Però les polítiques d'habitatge també són una part important de la política social a escala local, amb un fort impacte en els futurs processos d'integració dels immigrants i dels seus descendents. Un lloc concret es pot vincular amb un tipus d'habitatge, i, consegüentment, s'associa a un determinat estatus socioeconòmic, imatges i infraestructures amb aquesta ubicació. Els immigrants poden ser portats a determinades àrees d'una ciutat on estiguin aïllats de fonts d'informació, infraestructures i oportunitats, o poden viure en àrees on formin una part integral de la societat. Encara més, la discussió entre els Estats Membres de la UE sobre les emergents "societats paral·leles" d'immigrants i el desordre social present en les comunitats d'immigrants –com a les *banlieues* de diverses ciutats franceses, per exemple– demostren la creixent rellevància de temes d'integració en l'àmbit europeu. La discussió està molt vinculada a la segregació dels immigrants i les minories ètniques en diverses ciutats europees⁸.

8. Vegeu l'Informe general de l'habitatge i la integració dels immigrants a Europa: <http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/cliphousing.htm>
L'habitatge i la integració dels immigrants a Europa: Guia de bones pràctiques (resum): <http://www.eurofound.europa.eu/pub-docs/2008/18/es/1/ef0818es.pdf>

A causa de la importància de l'habitatge per a la integració dels immigrants, la xarxa CLIP va iniciar les seves activitats amb un primer mòdul sobre l'habitatge. Amb 120 polítiques i mesures establertes en 20 ciutats CLIP, l'objectiu d'aquest mòdul va ser proporcionar una visió general i una anàlisi per part dels experts sobre les polítiques d'habitatge i les mesures rellevants en l'àmbit local europeu, així com el desenvolupament d'indicadors per a l'avaluació dels resultats d'aquestes polítiques.

Les activitats del mòdul per a l'habitatge s'enfoquen en una anàlisi sistemàtica de la segregació residencial o la concentració d'immigrants o grups ètnics minoritaris amb baixos recursos i en l'accés dels immigrants a un habitatge accessible i decent. Aquest mòdul també comprèn mesures per millorar la qualitat dels habitatges en general i en els barris en què viuen majoritàriament immigrants i minories, com també l'intercanvi d'experiències sobre polítiques d'habitatge implementades en diverses ciutats.

Les preguntes d'investigació del mòdul d'habitatge abasten els aspectes següents:

- **Accessibilitat:** En quina mesura els immigrants tenen accés a un habitatge digne, i quines polítiques i mesures estan implementant les ciutats per millorar l'accessibilitat dels immigrants i de les minories a un habitatge digne?
- **L'accessibilitat i el proveïment:** Quines són les polítiques municipals respecte a l'accessibilitat i el proveïment d'habitatge digne per als immigrants en el marc de les polítiques nacionals i regionals? Com funciona el sistema d'habitatge local (institucions i actors rellevants, les seves agendes, els seus recursos, i el marc legal) per garantir l'accessibilitat?
- **Segregació:** Quines són les experiències de les ciutats en relació amb la segregació dels immigrants i les minories? Què se sap sobre les conseqüències de la segregació en la integració dels immigrants en les metròpolis? Quines polítiques i mesures rellevants a la segregació s'apliquen i quins són els resultats?
- **Les condicions físiques:** Quines són les condicions de l'habitatge típic dels immigrants en el context urbà, i com s'han desenvolupat al llarg del temps? Quines mesures apliquen les ciutats per millorar la qualitat física dels habitatges en general, i en els barris predominantment habitats per immigrants i per les minories ètniques en particular?
- **L'entorn social:** Quines són les experiències de les ciutats CLIP respecte dels resultats de les polítiques públiques locals en matèria d'habitatge, i particularment respecte a les mesures per a la integració dels immigrants i per a la cohesió social dels barris? Quines mesures de política social relacionada amb assumptes d'habitatge s'apliquen en les diferents ciutats (programes acompanyants per a la millora física dels habitatges o enfocats a la situació social dels barris vulnerables)?
- **Governança:** Com planifiquen, organitzen i posen en pràctica les ciutats la seva política d'integració local en relació amb els problemes d'habitatge?

Bones pràctiques

a. Accés a un habitatge digne

“Agències de Lloguer Social”, Anvers (Bèlgica)

A Anvers, existeix un nexa interessant entre el mercat de lloguer privat i l'habitatge social: les agències d'habitatge social són un jugador cada vegada més important en el mercat de l'habitatge. Aquestes lloguen cases en el mercat privat de lloguer, i les relloguen a gent amb baixos recursos. Des de 1997, les agències d'habitatge social estan legalment incorporades en la Llei Flamenca de l'Habitatge. Aquestes agències serveixen tant als interessos dels llogaters com als dels propietaris, ja que ofereixen als llogaters habitatges de qualitat assequible mentre que garanteixen al propietari el pagament d'un lloguer regular, encara que inferior al valor del lloguer en el mercat. Les agències compensen el baix valor del lloguer amb la garantia del pagament i amb la realització de serveis com ara petites obres de manteniment i mediació de conflictes amb els llogaters. Per tant, les Agències de Lloguer Social promouen l'accés a un habitatge digne i assequible⁹.

“Societat Civil”, Terrassa (Espanya)

La ciutat de Terrassa ha implementat una iniciativa interessant per tal de superar els prejudicis que porten a l'exclusió dels llogaters immigrants per part dels propietaris: la municipalitat firma un contracte amb el propietari, i té una funció de mediador en garantir el bon manteniment del departament, mentre que el llogater firma un contracte amb el mediador en què el mediador es compromet a ajudar el llogater en el cas de problemes tècnics. Aquest exemple demostra com es pot promoure l'accessibilitat i la disponibilitat d'habitatges dignes¹⁰.

b. Renovació Urbana

Programa “Ciutat Social” en ciutats alemanyes

“Ciutat Social” (Soziale Stadt) és un programa federal i estatal establert el 1999 amb l'objectiu de combatre l'augment de la pobresa i la desigualtat en els barris desafavorits i millorar les condicions de vida dels residents, tant en termes d'habitatge com de la situació social (educació i lloc de treball). El govern va proporcionar una ajuda financera de 400 milions d'euros entre 1999 i 2004. En un principi, la majoria dels projectes no se centraven en els immigrants com a principals beneficiaris. Però el treball pràctic en els barris ha demostrat que els immigrants requereixen enfocaments específics i explícits, i que han d'estar involucrats en les activitats. Aquest programa, que promou una integració més gran de la població immigrant, ha beneficiat moltes ciutats alemanyes¹¹.

c. Polítiques contra la segregació

La implementació d'un sistema de quotes – El contracte de Frankfurt (Alemanya)

9. Vegeu el cas d'estudi CLIP en habitatge a Anvers: http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Integration_of_social_groups/clip-antwerp-diversity_1242.html

10. Vegeu el cas d'estudi CLIP en habitatge de Terrassa: http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Housing/Housing-Terrassa_1560.html

11. Vegeu <http://www.bmvbs.de/en/Urban-affairs-and-housing/Urban-affairs-,2678/Social-City.htm>
Cas d'estudi en habitatge, Stuttgart: www.stuttgart.de/integrationspolitik

En moltes ciutats CLIP, s'implementen mesures antisegregació enfocades a determinats grups de no nadius o a grups vulnerables en certs barris. Aquest enfocament de lluita contra la segregació es basa en la convicció que els immigrants s'integren més fàcilment a la societat quan poden viure entre la població indígena i no en zones separades. Un exemple d'aquestes mesures és el contracte de Frankfurt, el qual aplica un sistema de quotes als municipis i a les empreses d'habitatge. El contracte estableix un sistema de quotes per a l'assignació d'habitatges socials. Certes proporcions d'estrangers (30%), de beneficiaris de l'Estat del benestar (15%) i d'immigrants alemanys ètnics (Spätaussiedler) (10%) no han de superar-se en cada barri. Per a l'aplicació d'aquest règim, l'Oficina d'Habitatge recull informació sobre els diferents barris. Aquesta informació, juntament amb les directrius dels propietaris, es té en compte a l'hora de seleccionar els nous llogaters. Aquest sistema de quotes ha estat molt útil per evitar la segregació, i promou una població mixta en els barris¹².

"Prevençió de la Segregació" Amsterdam (Països Baixos)

El projecte "Prevençió de la segregació" d'Amsterdam també impedeix la segregació, però no a través d'un sistema de quotes, sinó atraient la classe mitjana al districte en comptes de tractar d'imposar un límit màxim per a certs grups. Les cases degradades són enderrocades i substituïdes per una varietat d'habitatges, entre els quals s'inclouen alguns amb lloguers cars, alguns habitatges propis i alguns habitatges socials; això dona com a resultat un districte amb habitants provinents de diverses classes socioeconòmiques, i, per tant, es promou la cohesió social¹³.

Aquests exemples de bones pràctiques demostren la importància de l'habitatge, tant perquè es tracta d'una part integral de la integració dels immigrants en la societat civil, com un indicador important dels processos d'integració en el context urbà.

Mòdul 2: Política de diversitat

El paper crucial que tenen la promoció de la no-discriminació, la igualtat d'oportunitats i la gestió de la diversitat en el context de la integració és àmpliament reconegut a escala de la UE. Això es va destacar en el *Tercer informe anual sobre la migració* de la Comissió Europea, i es reflecteix en la inclusió de la "integració dels immigrants" en el nou marc plurianual de l'Agència de Drets Fonamentals de la UE (FRA)¹⁴.

L'accés al lloc de treball i l'ascens en el lloc de treball són una dimensió clau del procés d'integració, com també ho és la prestació de serveis als quals els immigrants puguin accedir plenament i eficaçment, sense discriminació. Les autoritats municipals són la principal font de treball així com els principals proveïdors de serveis; tanmateix, el seu paper en aquest context, i, en particular, com a ocupadors, poques vegades s'ha analitzat. Per aquesta raó, l'intercanvi de pràctiques en l'oferta de llocs de treball i en la prestació de serveis era una prioritat per a les ciutats CLIP, i, per tant, constitueix la base d'aquest informe.

L'informe general examina les polítiques d'igualtat i diversitat en matèria de lloc de treball i de la prestació de serveis per als immigrants en les diferents

12. Vegeu el cas d'estudi CLIP en habitatge, Frankfurt: http://www.eurofound.europa.eu/docs/areas/populationandsociety/housing_case_study_frankfurt.pdf

13. Vegeu el cas d'estudi CLIP en habitatge, Amsterdam: http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Housing/renewal-amsterdam-zuid-oost_1557.html

14. Vegeu http://www.eumc.eu.int/eumc/index.php?fuseaction=content.dsp_cat_content&catid=5

administracions de la ciutat. Es documenten una sèrie d'iniciatives positives adoptades per eliminar les barreres al lloc de treball, com la publicitat de llocs de treball en les llengües dels immigrants, classes d'idiomes a nivell avançat, la traducció d'informació sobre els serveis disponibles, i la capaciació del personal per brindar assistència en les sol·licituds de lloc de treball.

Bones Pràctiques

a. Política de lloc de treball

Reforma del procés de reclutament, Frankfurt (Alemanya)

Per tal d'augmentar el nombre de treballadors municipals d'origen immigrant, la ciutat de Frankfurt ha reformat el seu procés de reclutament. Ara, les capacitats interculturals també són un requisit, a més dels requisits bàsics com nivell d'estudis, perícia i experiència de treball. Així mateix, els treballadors municipals poden participar en cursos d'alemany durant l'horari de treball. Frankfurt organitza tallers en legislació anti-discriminació i en el desenvolupament de capacitats interculturals per als seus treballadors, per tal de promoure l'orientació intercultural de l'administració de la ciutat, i així satisfer les necessitats dels immigrants¹⁵.

Formació en competències interculturals, Breda (Països Baixos)

La ciutat de Breda ofereix cursos de formació en competències interculturals al seu personal. No obstant això, atès que és més probable que els administradors contractin immigrants si tenen contacte amb els que viuen a la ciutat, l'Oficial de la Diversitat de Breda organitza "Reunions de Trobada i Presentació" informal entre els funcionaris i els grups d'immigrants. El raonament darrere d'aquestes reunions és que la formació intercultural no és suficient, cal el contacte directe entre immigrants i autòctons, amb una comunicació a escala personal. Els funcionaris parlen amb els immigrants, fet pel qual reben directament les preguntes dels últims. Així, els funcionaris aprenen a entendre els immigrants, desenvolupen contactes personals amb aquests, i també són més fàcils de trobar pels representants de les organitzacions d'immigrants quan necessiten alguna cosa dels funcionaris municipals. Per tant, la iniciativa és útil no només per al procés de reclutament, sinó també per a la prestació de serveis; i això es veu positivament tant pel personal com pels immigrants¹⁶.

Campanyes de publicitat per a aprenents, Viena (Àustria) i Arnsberg (Alemanya)

La ciutat de Viena prepara 800 aprenents en 30 professions, i tracta d'augmentar el nombre d'aprenents d'origen immigrant. Les oportunitats s'anuncien en fullets en diversos idiomes, com també en el lloc web de la municipalitat, per tal d'arribar a potencials aprenents que són reclutats cada any, i en particular a aquells d'origen immigrant. Tots els aprenents seleccionats obtenen informació sobre la diversitat a través d'un curs de preparació. La ciutat d'Arnsberg ha iniciat la mateixa campanya, i ha explicat que per postular als llocs de treball que s'ofereixen no cal ser un ciutadà alemany, cosa que encoratja els joves immigrants a sol·licitar un lloc de treball en el municipi¹⁷.

15. Vegeu el cas d'estudi CLIP sobre igualtat i diversitat en ocupació i serveis, Frankfurt:

http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Integration_of_social_groups/Frankfurt-Diversity_1241.html

16. Vegeu l'Informe general sobre igualtat i diversitat en ocupació i serveis:

<http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/clipdiversity.htm>

17. Vegeu Informe final sobre igualtat i diversitat en ocupació i serveis:

<http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/clipdiversity.htm>

b. Provisió de serveis

La provisió de serveis és una de les activitats més importants de la ciutat. Els serveis públics s'han de proveir de manera eficient i no-discriminatòria a tots els residents, incloent aquells d'origen immigrant. Respecte a això, les polítiques de diversitat poden ser un mètode per assegurar la qualitat del servei: contractar personal d'origen immigrant i amb capacitats interculturals pot ajudar a assolir una millor qualitat de provisió de serveis per als ciutadans.

"Pacte per a la Integració", Stuttgart (Alemanya)

Stuttgart té una població de 590.000 habitants, el 22% dels quals vénen de més de 170 països i representen més de 120 grups lingüístics i tradicions culturals diferents. Tanmateix, la diversitat cultural a la ciutat és encara més gran, ja que aproximadament un 40% dels immigrants s'han naturalitzat, i ara es compten com a alemanys. La població d'origen immigrant augmenta constantment. Avui, més de la meitat dels nens que viuen a Stuttgart té orígens immigrants. Però si es compara el nivell d'educació dels nens amb o sense la ciutadania alemanya, és manifest que el nivell d'educació és considerablement més gran entre els nens alemanys que entre els nens estrangers de la mateixa edat. Per exemple, mentre que el 60% dels nens alemanys són immediatament transferits de l'escola primària a la secundària, això passa només amb el 17% dels estudiants que no són alemanys. Així mateix, mentre el 59% dels alumnes estrangers són enviats a l'Hauptschule, l'escola d'educació secundària de menys qualitat, això es produeix amb només el 12% dels estudiants alemanys. Això és preocupant, ja que aquests nens són la futura força laboral, és a dir, els que treballaran per a l'administració pública, les empreses i les organitzacions socials. Això és un repte però també una oportunitat per adaptar-se a les circumstàncies, i en particular per assegurar la igualtat d'oportunitats de tots els ciutadans. Això implica un accés igualitari als serveis d'educació i de salut, a les oportunitats de desenvolupament professional, a la participació política, a l'habitatge i a la recreació.

A causa d'aquestes circumstàncies, la política d'integració municipal ha estat re-orientada el 2001 cap a un enfocament de recursos. El consell de la ciutat de Stuttgart va ser un dels primers a Alemanya a adoptar un nou concepte global de la política d'integració en la forma d'un Pacte per a la Integració, per tal d'enfortir la cohesió social, així com la integració i la participació dels immigrants, en una estratègia global implementada en el dia a dia i en cada faceta de la vida pública¹⁸.

El Pacte de Stuttgart per a la Integració és una coalició entre l'administració municipal, el sector privat, les associacions, els centres d'esport, les associacions de la comunitat, i les ONG que representen la societat civil, tant a la població nativa com als immigrants.

L'estratègia general per a la integració inclou 12 àrees d'acció relacionades entre si que comprenen el suport idiomàtic a immigrants nous o ja establerts, la igualtat d'oportunitats en les escoles, l'educació i la vida professional, l'obertura intercultural de les administracions municipals, la integració i participació en totes les zones de la ciutat, la planificació urbana i les polítiques d'habitatge, per nomenar-ne algunes.

¹⁸. Vegeu el cas d'estudi CLIP sobre igualtat i diversitat en ocupació i serveis.

Per poder assolir aquests objectius, les mesures proposades han de satisfer les necessitats dels immigrants, així com oferir solucions interculturals i internacionals, per tal de ser integrals i d'èxit. Encara més, la internacionalització de la ciutat augmenta la demanda de personal amb capacitats interculturals. En aquest context, la qualitat dels serveis municipals i la integració local es millorarà a través d'una "orientació intercultural de l'administració de la ciutat":

- Millora de la competència intercultural del personal mitjançant la formació addicional sobre qüestions de la migració, la cooperació amb organitzacions d'immigrants, que tenen un paper de mediadors en el procés de participació i integració.
- La contractació de personal d'origen immigrant.
- La formació d'equips de treball intercultural.

Adicionalment, les oficines i altres agències interculturals duen a terme guies que tenen com a objectiu institucionalitzar les capacitats interculturals. La ciutat treballa en un sistema de monitoreig dels serveis municipals en què els immigrants són els principals beneficiaris. Això inclou mesures de seguiment descriptiu per capturar l'establiment d'objectius mesurables i per millorar la situació inicial dels immigrants (per exemple, el coneixement de l'idioma alemany abans de començar l'escola, la graduació, la inserció professional), com també l'avaluació d'aquests programes.

CITE – Provisió de Serveis per Unions de Treballadors, Terrassa i Mataró (Espanya)

El 1995, la Confederació Sindical de Comissions Obreres va establir el Centre d'Informació per a Treballadors Estrangers, el CITE. Aquest centre té 43 oficines a Catalunya, i dona assistència gratuïta a immigrants en situació regular o irregular respecte a la immigració, el treball, els permisos de residència, la reunificació familiar i la ciutadania. També organitza cursos de català, i realitza activitats amb centres d'educació. L'oficina de CITE a Terrassa està dirigida per un marroquí, i la de Mataró per una persona senegalesa, un fet que demostra que els immigrants estan involucrats en el treball per la integració. Així mateix, això promou la seva integració i participació en la vida cívica¹⁹.

Conclusions i recomanacions per als dissenyadors de polítiques europees, els Estats Membres de la UE i els dissenyadors de polítiques locals

Les mesures incloses en ambdós informes globals proporcionen un espectre de polítiques innovadores que s'han dut a terme en diferents ciutats europees i il·lustren les seves experiències en la gestió de la immigració. Els casos d'estudi consisteixen en pràctiques d'integració encoratjadores, però també s'inclouen experiències negatives. Tanmateix, l'anàlisi i la comparació de les mesures i polítiques implementades a les ciutats demostra que els problemes locals en la integració dels immigrants són freqüentment similars. Tot i que tenen diferents marcs nacionals, una història migratòria particular i diferents condicions econòmiques i demogràfiques, algunes ciutats van adoptar mesures similars per enfrontar-se a aquests reptes. Això demostra una

19. Vegeu l'Informe final sobre igualtat i diversitat en ocupació i serveis <http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/clipdiversity.htm>

vegada més la necessitat que les ciutats europees aprenguin les unes de les altres i que iniciïn una cooperació per a la transferència de mesures, tenint en compte el diferent context en cada país o ciutat.

Els informes globals donen les següents recomanacions per al disseny de polítiques locals, com també per al disseny de polítiques en l'àmbit nacional i europeu, les quals poden ajudar al futur dels processos d'integració.

Recomanacions per al disseny de polítiques europees

La Unió Europea ja ha subratllat la importància de la integració dels immigrants en el Comunicat de la Comissió Europea sobre la integració de nacionals de tercers països a la Unió Europea el 2005²⁰, i en la segona edició del *Manual sobre la integració per a responsables de la formulació de polítiques i professionals* publicat el 2007²¹. La UE és un actor important en l'orientació de les futures polítiques de migració i integració, i, per tant, se li fa una crida per:

- Donar suport al *networking* entre ciutats.
- Fomentar i finançar investigacions rellevants.
- Donar suport a les ciutats com a actors i com a parts interessades.
- Integrar l'habitatge social en la política de cohesió social de la UE.
- Donar seguiment a la directiva de la UE en contra de la discriminació racial.

Recomanacions per als països membres de la UE

Els governs també tenen un paper important a l'hora de dissenyar polítiques d'integració per als immigrants, com ara la provisió de fons públics per a la renovació urbana o per a projectes d'habitatge, i promovent polítiques antidiscriminació i antisegregació.

Per tant, els Estats Membres de la UE estan cridats a:

- Formular una política nacional d'integració.
- Suport a l'habitatge assequible i decent.
- Requerir que les ciutats promoguin la igualtat d'oportunitats.
- Revisar els procediments per al reconeixement de les qualificacions dels immigrants.
- Implicar els ocupadors públics en els plans d'integració nacional.

Recomanacions per al disseny de polítiques locals

Amb la finalitat de desenvolupar i millorar les estratègies i els programes per a la integració de la població immigrant, els responsables de les polítiques locals haurien de fer un intercanvi de bones pràctiques i d'estratègies innovadores implementades en altres ciutats i fer ús dels resultats del CLIP. Les diferents experiències, com també les polítiques innovadores desenvolupades i implementades en diverses ciutats CLIP són similars i, en general, són aplicables en qualsevol ciutat europea. Es fa una crida als responsables del disseny de les polítiques locals per:

20. Vegeu http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/immigration/integration/fsj_immigration_integration_en.htm

21. Vegeu http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc/2007/handbook_2007_en.pdf

- Promoure associacions i cooperacions entre diferents departaments.
- Proveir informació fiable i actualitzada.
- Promoure l'accés a l'habitatge social.
- Promoure polítiques segregació antisegregació.
- Implementar mecanismes efectius de monitoreig i de rendició de comptes.
- Revisar el procediment de reclutament i les barreres de procediment al lloc de treball.
- Promoure la participació dels immigrants en les iniciatives d'integració.

La integració es duu a terme a escala local. Per tant, la política d'integració municipal s'està tornant cada vegada més important per als dissenyadors de polítiques, les administracions municipals, i les organitzacions de voluntariat. Cal una bona coordinació entre aquests actors i intercanvi d'informació sobre pràctiques locals, així com l'avaluació científica de la qualitat d'aquestes pràctiques. Les autoritats locals haurien de començar un procés conjunt d'aprenentatge basat en un procés de revisió amb els socis en altres ciutats. Els programes d'integració necessiten una visió a llarg termini, i haurien de respondre a les diferents necessitats dels diferents grups d'immigrants. Per tant, els immigrants i les seves organitzacions haurien d'estar més involucrats en el procés d'integració, basant-se en un enfocament d'empoderament. Això és possible gràcies al fet que ells tenen diferents potencials per beneficiar les seves comunitats, com també els seus esforços per millorar els districtes de les ciutats en què viuen, l'ofertament de programes per al desenvolupament professional dels immigrants joves, i la provisió de serveis per a la comunitat.

Les autoritats locals també han de comprendre que tenen un paper important a Europa, ja que influeixen en el procés de la política europea mitjançant el desenvolupament de principis comuns i de potencials marcs d'una política d'integració europea. En cas contrari, Europa deixarà de gestionar eficaçment un dels desafiaments més grans del segle XXI.

Referències bibliogràfiques

BOSSWICK, Wolfgang; Lüken-Klaßen, Doris; Heckmann, Friedrich; Borkert, Maren. *Local integration policies for migrants in Europe*. European Foundation, 2006.

EUROPEAN COMMISSION. *Handbook on Integration*. Second Edition, 2007.

EUROPEAN FOUNDATION FOR THE IMPROVEMENT OF WORKING AND LIVING CONDITIONS (ed.). *Overview Report on Housing and integration of migrants in Europe*, 2007

EUROPEAN FOUNDATION FOR THE IMPROVEMENT OF WORKING AND LIVING CONDITIONS (ed.). *Overview Report on Equality and Diversity in jobs and services: City policies for migrants in Europe*, 2008.

SCHUSTER, Wolfgang. *Stuttgart Pact for Integration*, 2001

Fonts d'informació a internet

http://ec.europa.eu/employment_social/eyeq/index.cfm

http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/immigration/integration/doc/2007/handbook_2007_en.pdf

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/immigration/integration/fsj_immigration_integration_en.htm

<http://www.bmvbs.de/en/Urban-affairs-and-housing/Urban-affairs-,2678/Social-City.htm>

http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Housing/Housing-Terrassa_1560.html

http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Housing/renewal-amsterdam-zuidoost_1557.html

http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Integration_of_social_groups/clip-antwerp-diversity_1242.html

http://www.eumc.eu.int/eumc/index.php?fuseaction=content.dsp_cat_content&catid=5 http://www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Integration_of_social_groups/Frankfurt-Diversity_1241.html

<http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/clipdiversity.htm>

<http://www.eurofound.europa.eu/areas/populationandsociety/cli-phousing.htm>

http://www.eurofound.europa.eu/docs/areas/populationandsociety/housing_case_study_frankfurten.pdf

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0818.htm>

<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0872.htm>

<http://www.interculturaldialogue2008.eu/>

http://www.migration-boell.de/web/integration/47_1820.asp

<http://www.stuttgart.de/integrationspolitik>

ANNEX

- PROGRAMA DEL SEMINARI

En els escenaris locals és on un fenomen global com la immigració acaba confluint, i són les administracions més properes a la ciutadania les que han de trobar respostes per afrontar un repte que incrementa la diversitat i la pluralitat en les societats locals.

La sisena edició del Seminari Immigració i Europa, que anualment organitzen l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania i el Programa Migracions de la Fundació CIDOB, presta atenció enguany a les diferents respostes que, arreu d'Europa, les diferents administracions locals han trobat per gestionar aquest fenomen global.

DIJOURS 11

10.00 INAUGURACIÓ DEL SEMINARI

Antoni Fogué, President, Diputació de Barcelona

Narcís Serra, President, Fundació CIDOB

10.30 CONFERÈNCIA INAUGURAL: NOUS TEMPS, NOVES RESPOSTES? EL PAPER DEL MÓN LOCAL EN LA GESTIÓ DE LES MIGRACIONS

Lorenzo Cachón, Catedràtic de Sociologia,
Universidad Complutense de Madrid

11.30 Pausa cafè

12.00 LA DESCENTRALITZACIÓ DE LES POLÍTIQUES D'IMMIGRACIÓ I INTEGRACIÓ: MARC COMPETENCIAL I DISTRIBUCIÓ DE RECURSOS

Modera: **Gemma Pinyol**, Coordinadora Programa Migracions, Fundació CIDOB

Teresa Llorens, Coordinadora de l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania, Diputació de Barcelona

Pedro Castro Vázquez, Alcalde de Getafe i President de la Federación
Española de Municipios y Provincias

Andrea Stuppini, Director General de Sanitat i Polítiques Socials, Servei de Polítiques per
a l'Acollida i la Integració Social. Regió Emilia Romagna, Itàlia

13.30 Pausa dinar

15.30 ENFORTINT LA COHESIÓ SOCIAL: L'ACOMODACIÓ DE JOVES I DONES D'ORIGEN IMMIGRAT

Modera: **Daniel de Torres**, Comissionat de l'Alcaldia per a la Immigració i el Diàleg Intercultural,
Ajuntament de Barcelona

Oriol Yuguero Torres, Ajuntament de Lleida

Presentació del projecte *Sona bé!*

Gerhard Hetfleish, ZeMit

Presentació del projecte *Join in*

Corinne Priollaud, Grup de Recerca i d'Accions per al Desenvolupament Rural

Presentació del projecte *Femmes, Immigration et Articulation des Temps*

Margarida Carvalho Neto, Graal

Presentació del projecte *Vamos Utopiar*

17.00 FINAL DEL PRIMER DIA

DIVENDRES 12

09.30 GESTIONANT LA DIVERSITAT I LA CONVIVÈNCIA: EL PAPER DE LA SOCIETAT CIVIL

Modera: **Emilia Briones Matamales**, Regidora de Polítiques d'Igualtat i integració, Ajuntament de Cornellà de Llobregat

Stefan Wilhelmy, Servicestelle Kommunen in Der Einen Welt

Presentació del projecte *Construcció de Capacitats interculturals en Governos Locals Alemanys i Cooperació amb la Diàspora*

Carlos Piegari, Fedelatina- Federació de Entitats Llatinoamericans de Catalunya

Presentació del projecte *Connectats*

Francesca Colet, Associació Abaton

Presentació del projecte *Franchising ETnICO*

Francesca Munt, Fundació ACSAR

Presentació de *Microprojectes*

11.00 Pausa cafè

11.30 IMMIGRACIÓ I XARXES LOCALS

Modera: **Agustí Fernández de Losada**, Director del Servei de Relacions Internacionals, Diputació de Barcelona

Anu Riila, Coordinador d' Afers d'Immigració, Centre de Recursos Humans, Ciutat de Hèlsinki (membre del grup de migració i integració, Eurocities)

Ayse Özbabacan, Departament de Política d'Integració, Ajuntament de Stuttgart (membre de la xarxa CLIP- Cities for Local Integration Policies for Migrants)

Carmelo Ordóñez, Projecte Xarxes Interculturals, Direcció General de Coordinació de Polítiques Migratòries, Junta de Andalucía

13.00 CLOENDA

Modera: **Josep Ribera**, Director, Fundació CIDOB

Imma Moraleta, Presidenta delegada, Àrea d'Igualtat i Ciutadania, Diputació de Barcelona

Oriol Amorós, Secretari per a la Immigració, Generalitat de Catalunya

Consuelo Rumí, Secretària d'Estat d'Immigració i Emigració, Ministeri de Treball y Assumptes Socials

14.00 FI DEL SEMINARI

